

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2-40 "

Nrul de Duminică

pe un an . 5 Cor.
Pentru România și
America . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și strălămate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Dez. Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc în administra-
ția.
Mulțumite publice și Loa de-
schisă costă fiecare ză 20 fl.
Manuscriptele nu se îna-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Cu prilejul alianței turco-române.

(II.) Dacă cele mai însemnate organe ale presei europene anunță, aproape ca un fapt împlinit, alianța turco-română, lucrul se explică cu ușurință. În timpul din urmă semnele de bună înțelegere și apropiere între România și Turcia au fost destul de concludente. Pe de altă parte, interese comune de apărare și conservare națională în fața impetuosului curent panslavist, impun atât României cât și Turciei, ca o necesitate politică de primul ordin, alianța de care e vorba.

Oricât s'ar sufla Bulgariei, din cauza acestei alianțe, asupra României, amenințând că armatele lor vor trece Dunărea, cu ocazia celei mai apropiate răscoale a țărănilor Români, această suflare a lor va fi socotită numai ca un gest de bătănie turanică, nesmălțuită încă de ajuns de diplomația subțire și netedă.

Între popoarele peninsulei balcanice, România nu și poate găsi aliați mai buni și mai firești, decât pe Turci. Relațiile dintre aceste două state s'au dezvoltat în trecut mai apropiat în mod normal și prietenesc. Statul român a dat tot sprijinul supușilor săi otomani, astfel încât aceștia după însuși mărturisirea fruntașilor lor, duc pe pământul României libere un traiu mai bun și mai mulțumit chiar decât frații lor de acasă, având instituții culturale la un nivel mai înalt decât cele din Turcia, cum e d. p.

seminarul musulman din Constanța. Iar de altă parte Turcii tineri au dovedit în timpul din urmă că voiesc să dea Românilor macedoneni tot sprijinul în chestiuni bisericești și școlare, apărându-i de atacurile pătimase și de pornirile hrăpărețe ale ierarhiei grecești.

Patriarhul ecumenic Ioachim al III-lea a cercat să zădărnicească planul acesta a tinerilor turci, convocând pe toți Grecii din imperiul turcesc la o adunare națională pe ziua de 14 Septembrie a. c., când a deschis și regele Gheorghe adunarea națională în Atena. Această adunare demonstrativă, care în orice caz e mai mult decât o simplă coincidență, n'a avut putința de a abate pe tinerii Turci din calea lor. Astfel adunarea s'a dizolvat, încredințând pe patriarhul ecumenic să caute prin mijloace pașnice a ajunge la o înțelegere cu Turcii.

De a-i rezultă, că încrederea reciprocă între Români și Turci, dacă n'a lipsit nici până acum, ea poate să aibă în viitor, dată fiind situația internațională a ambelor popoare, cum și caracterul lor statornic, — urmări însemnate. O alianță mai firească și mai folositoare anevoie ar putea încheia România cu alte popoare sau țări învecinate. Alianța cu Austro-Ungaria o plătește România foarte scump. Și în schimb nu are statul român din această alianță silită nici cel puțin mulțămirea de a putea ușura încâtva, prin intervențiile sale, soarta și dezvoltarea culturală a Românilor din Ardeal sau a celor din Bucovina.

Iar dintre celelalte popoare învecinate, în

care ar fi putut să aibă România încredere: în Bulgari, în Sârbi, în Greci sau în Ruși? *Quod non!*

Dacă după o veche pilduire slavonă «Grecul e vulpe, Bulgarul bou, Sârbul lup, Ungurul panteră», cu tot atâta îndreptățire se poate susține și asemănarea, de origine mai recentă, că Rusia e sgripsorul lacom, care adună pradă nesfârșit de multă, nu pentru ca să se hrănească din ea, ci fie și numai ca să-i putrezească în ghiare..

Caracterul Turcilor adevărați, dimpotrivă, toți câți au avut prilejul a-l cunoaște mai de aproape, ni-l înfățișează ca fiind superior prin cinste și probitate, prin credință și statornicie.

Călătorul francez *De la Broquiere*, scrie, că Turcii merită mai multă încredere, decât Grecii sau Ungurii.

Această calitate a Turcilor adevărați se vede că l-a îndemnat și pe Ștefan-cel-Mare la sfârșitul vieții sale glorioase, să dea moldovenilor statul de a preferi, în alianțele lor, pe Turci altor popoare.

»Din mareașul asfințit al vieții lui — scrie Al. Vlăduță — Ștefan privește în adâncul veacurilor și cu puterea statului cuminte, domnind și dincolo de moarte, îndreaptă destinele țării pentru vremi și valuri, ce nu-l vor mai atinge: *Nu Leahului viclean și nestatornic, nici Ungurului asupritor și lacom, nici Tatarului sălbatec să-și încredințeze vre odată Moldova păsul și soarta ei, — ci la toată primejdia să știe, că cel mai cinstit prieten și cel mai bun ocrotitor e Turcul, și sub pavăza puterii lui să stea;*

FOIȚA ZIARULUI «TRIBUNA».

Drumul unui cuceritor: Aurel Vlaicu.

De Octavian Goga.

I.

Tocmai acum se împlinește anul. Veneam în tren de la Budapesta, în tovărășia unui vechiu prieten. Era o zi cam posomorâtă de Septembrie și noi amândoi stam abătuți în ungherul vagonului. Pe soflet ni-se lăsase un val de tristeță vagă și cum alerga acceleratul dealungul pustel unguștii, gonindu-ne înaintea ochilor licoanele unei lumi strălucite, abia din când în când mai schimbam două vorbe.

Aveam destule cuvinte să nu ni-se pară viața trandafirică. Ne întorceam doar din capitala Ungariei, care cu palatele și strălucirea ei ne făcea și mai jalnică sărăcia de-acasă. În minte făcîm povestea urtă a acestor turnuri de bronz și ne gândeam cât de multe cărămizi din zidurile imense ne-ar putea vorbi de mâna aspră și de șerparul sârmanilor țărani din infundăturile Ardealului. Iar ca jalea noastră să fie deplină, mai luasem parte și la o întrunire a comitetului național unde, ca de obicei, s'a trecut în revistă cohorta noastră de patimi, ca legea lui Apponyi, proiectul de vot plural al lui Andrássy, precum și micile și marile infamilii ale oamenilor noștri slabi, a căror sămînță o găseam și atunci pe toate cărările, deși omenia părintelui Mangra încă nu fusese scoasă la mezat.

Nu era mirare deci, că veselia ne cam părăsise și gândurile ne erau cernite de amărăciune. Conversația, care s'a înfiripat cu încetul, atîngea coarde pesimiste și zugrăvea viitorul bietului nostru popor în culorile întunecate. Și în vreme ce monstrul sbura cu noi înainte și trupul lui își sculura oțelele într'un ritm monoton, în atmosfera mocnită a vagonului noi doi înșiram tot mai multe crîmpeie dintr'o epopee nespuse de tristă.

— Și cu toate astea, — reluă firul prietenului meu, după o tăcere îndelungată, — cu toată îndoiala, care mă chinuște atât de des, eu tot nu-mi pierd nădejdea. Noi sîntem un neam trainic și avem în vine vîlaga acumulată de veacuri. Noi nu ne-am stors încă puterile, nu sîntem trăiți, în sufletele noastre dormitează întregă forța adunată din bătrîni. Toată energia asta n'a avut când se descărca și dacă ni s'ar da puțința s'o scoatem la iveală, ar uimi lumea. Că n'avem poezii și n'avem scriitori? Dar n'am avut hîrtie și n'am avut condei! Am trăit totdeauna într'o întunecime înspălmîntătoare. În ochii unui clocan de-al nostru din Polana-Sibliului licărește de zece ori mai multă inteligență, în mișcările lui e mai mult ritm, în profilul lui neasemnat mai multă nobleță, decât în înfățișarea cutărului sălămar dintr'un suburbu al Berlinului, care știe carte și cetește zilnic știrile din Lokal-Anzeiger. Dar trăim într'o beznă ne mai pomenită și ne omoară sărăcia. Cîte talente nu ni se părăginesc așa, îngrădindu-și genialitatea în simplitatea primitivă a artei țărănești. Dacă am avea o altă ocrotire, dacă nu s'ar urma de cătră toate guvernele înăbușirea sistematică și criminală a poporului nostru, cu cîte opere de artă n'ar fi

mai bogată omenirea? Dar ce să facem astăzi, când toate sbucurările de talent ni le încetușază acești tâlhari ai evoluției universale? Rămînem așa în voia sorții și abia înfăptuirea dacă mai ridică la suprafață un val de lumină. Iată Coșbuc, numai întâmplarea ni l-a scos la iveală. Închipuieste-ți, că-i mureau părinții când era de doisprezece ani și nu mai avea cine să-l ducă de mîncare cu desăgii la Năsăud! Ar fi astăzi un țaran desculț în Hîrdău, ar cânta în strană și-ar colăcări pe la nunți, iar literatura noastră ar fi lipsită de cea mai luminoasă pagină! Și gîndește-te, cîte minți nu se stingheresc așa în colibe țărănești! Ce să mai zic de artă și literatură, pe cari tot le mai alegi din folklor, ori oim altăia unei cămăși de țaran! Dar în știință, în câmpul larg al descoperirilor tehnice, unde lipsa de cultură tale ar pile ori-cărui avînt! Țăranul nostru e un spirit inventiv și cîte-o drăcie de morișcă de pe Olt, înlocălată de cutare plugar, numai așa de capul lui, tradează o minune de talent..

— Mi-aduc aminte, — urmă rîzînd tovarășul meu, — la o expoziție din Sibiu venise un sătean de prin jurul Porumbacului cu o spuză de vîrtelniți, sucule, proiecte de pluă, mori. Mă apropiu de el, era un om mărunțel, uscățiv, cu ochii vii și neastîmpărați, în el cu licărirea unei inteligențe de veveriță. Bade, — zic, — de unde, păcatele, vii cu minunile astea? — Păi, — răspunde țăranul, — iacă le-am adus aci să le vădă domni! — Cine le-a făcut? — Eu, cin' să le facă? — zice el dînd din umeri... Așa, adică dîna ești măsar? Ba n'am fost de când sînt! Un om pe aci încolo... — Păi cum le ai făcut? Cine te-a

căci singură, în calea atâtor vrăjmași, greu va trăi...

Vremea a dovedit în urmă, cât adevăr era în vorbele lui. (>Din trecutul nostru« pag. 186—187).

Adevărat, că în curgerea veacurilor grele, principatele române au avut mult de suferit din partea cârmuirii turcești. Un cleric de frunte și luminat ca Vartolomei Măzăreanu, văzând jafurile cele multe, căroră erau expuse țările și poporul, în adâncă sa revoltă creștinească aruncă împărăției turcești cuvântul de »spurcată fiară sălbatecă«. Dar se știe, că ceice săvârșeau exploatarea nemiloasă și cruzimile barbare, nu erau Turcii adevărați, ci samsarii și slujbașii acestora: renegații din toate neamurile, acele ființe blestemate și fără Dumnezeu, cari nici în ziua de azi nu sânt mai puțin crudele, păcătoase și distructive, în slujba oricărui guvern. (Asta o știm și noi din propriile pățanii cu renegații noștri!)

Și, cu toate că Turcii nu siliau pe creștini să primească islamul, — căci ei disprețuiau adânc pe oricine nu știa să țină cu destulă tărie la credința părinților săi, în toate strâmtorile și ispitele vieții — pe lângă sultanul din Constantinopol se găseau totdeauna cete nesfârșite de renegați. După o autentică mărturie istorică în apropierea sultanului abia se auzia câte odată limba turcească, căci întreaga curtea sultanului și cea mai mare parte a magnaților era compusă din renegați (>vix aliquando idioma Thurcorum auditur eo quod tota Curia et maior pars magnatorum ex renegatis illius idiomatis congregata existat« cf. Iorga: Istoria imperiului otoman I. 478).

Curentul constituțional și democratic al tinerilor Turci va mătura însă cu desăvârșire pleava netrebnică a renegaților și va face să strălucească în viitor caracterul poporului turcesc, așa cum a fost în trecutul său de glorie: cinstit, loial tolerant, viteaz, credincios și statornic.

Inundații din Solnoc-Dobâca. Vara aceasta ținuturile românești au fost greu încercate de urgia elementelor. Mai mult au fost suferit pe urma lor Caraș Severinul și Solnoc-Dobâca. Câteva săptămâni după pustiirea din Bănat, a urmat pustiirea alor patru comune din Solnoc-Dobâca. Mai multe zeci de familii românești au rămas fără adăpost.

Cași pentru inundații din Caraș-Severin, ziarul nostru a deschis o subscripție publică și pentru inundații din Solnoc-Dobâca. Suma de 1500 coroane, contribuțiile zilelor dintâi, a fost trimisă Institutului «Someșana» pentru a fi distribuită între cei avizați la ajutor.

Câteva zile în urmă am primit de la acest institut avizul că sumele înrate au fost depuse la administrația financiară din Dej (perceptoratul din Dej) pentru a fi distribuite prin administrația comitatensă.

Subscripția noastră a pornit din inițiativă particulară românească, pentru nenorocți români și cel ce au contribuit sânt toți români. Am fi avut, deci, dreptul să așteptăm că și distribuția ajutoarelor se va face prin români și nu se va lăsa în sarcina organelor administrative, cari oricât de multă bunăvoință ar avea și oricât de corect ar proceda nu pot să fie atât de imparțiale, pe cât de imparțiale ar fi fost organele noastre românești.

Nu vrem să exploatăm mizeria și nenorocirea unor bieți năpăsuți, pentru a face proselitism politic, dar vrem să știe poporul că noi nu l uităm la neez și dispunem măcar de atâta organizație națională încât să l putem veni într'ajutor în mod nemijlocit, fără a cere »priinul« domnilor dela comitat.

Aceasta o cere logica supremă și inexorabilă a luptelor noastre naționale. Motive de ordin local și influențe particulare nu pot fi hotărâtoare când se tratează de momente în cari se manifestă solidaritatea Românilor de pretutindeni.

De acela regretăm că «Someșana» n'a găsit de cuviință să dea expresie acestei solidarități, luând asupra sa sarcina de a împărțiși în mod nemijlocit pe frații români năpăsuți — de ajutoarele fraților români necercați de soartă.

*

Vizita primarului Vienei la Budapesta. Vestea că primarul Neumayer se prăgătește pentru o vizită la Budapesta a fost primită cu sentimente foarte vii. În Austria, aproape toți fruntașii din partidul creștin social s'au rostit însă împotriva gândului nenorocos ce i-a venit urmașului lui Lueger. Ajutorul de primar, *Hirhammer*, a declarat că pasul ce va întreprinde Neumayer nu înseamnă că nu s'ar respecta testamentul politic al lui Lueger, căci Neumayer nu merge în Ungaria ci numai în orașul Budapesta, care în multe chestiuni e opozantul guvernului unguresc. Ajutorul de primar *Porzer* a desaprobat categoric vizita primarului, deoarece — după cum a spus — el respectă punctul de vedere al lui Lueger. Președintele clubului burghezilor creștin-sociali, *Steiner* a declarat că drumul lui Neumayer la Budapesta e o chestiune politică de rangul prim și consideră ca inadmisibilă până și ideea unei vizite în capitala ungarilor.

Presa tratează chestiunea de asemenea cu sentimente împărțite. *Vaterland* aprobă vizita și speră că va avea drept urmare îndulcirea relațiilor dintre cele două capitale. *Extrablatt* spune că Neumayer va merge la Budapesta în calitate de primar al Vienei și nu în calitate de om politic, ceea ce dă vizitei o altă semnificație și o importanță neînsemnată. Față cu părerile acestor ziare *Reichspost* îl avertizează categoric pe Neumayer, când spune, că vizita aceasta astăzi nu e nici măcar actuală.

Vocile de desaprobară ce a provocat Neumayer au avut darul să l abată deocamdată dela gândul vizitei ce plănuise și — după cum se anunță din Budapesta — el i-a comunicat azi primarului Budapestei, prin firul telefonic, că n'a hotărât încă ziua vizitei.

Ce ar și căuta în mijlocul acestor oameni transcendențiali, cari n'au nici o înțelegere pentru splendoarea uneia dintre cele patru metropole grandioase ale Europei moderne

învățat? — Nime domnule, eu le-am scornit așa, sara la vatră, ca să-mi arăt curaja...

— Și câți Stephensoni, câți Edisoni nu-și feceră astfel genul lor în șurubăriile unei vârtelniți de morișcă!...

— Uite noi, — continuă el zîmbind, — noi venim acum dela Pesta, unde am admirat pe B'ériot. Ei în vremea asta, într'un sat din jurul Orăștiei, un băiat de țaran, student la politehnicul din München și-a făcut un aeroplan sistem propriu și plutește peste mirișii!...

— Cum adică, îi dă țarcoale peste turnul sașilor?

— Da, da! nu-l de glumă, — îmi replică în ton serios tînărul avocat. Il cunosc pe Vlaicu, așa l chezmă. Are o sumedenie de invenții. Acum nu știu, cum l o fi reușit aeroplanul, dar aud că l-a construit în miniatură și-l admirabil. Mi-se spune, că zboară cu ușurință... Dă-te jos la Orăștie și așa îți vine în drum...

— Și prietenul meu m'a părăsit în grabă, ajungând trenul în orașelul lui... Nici n'am mai avut vreme să l cer deslușiri, să l întreb mai de aproape ce l cu comedia asta? Era însă destul de hazile și mă intriga toată povestea asta cu aeroplanul într'un sat de lângă Orăștie... Și cum mă frământam așa singur în trenul care fugea pe malul Murășului, de odată îmi fulgeră în minte o amintire de demult, dela universitate...

— Stai... stai! Eu îl cunosc pe inventatorul ăsta, pe Vlaicu! Mi-au înviat în pripă conturile unei fețe cunoscute. Un vechiu coleg de școală, cam în urma mea cu vre o doi ani la gimnaziul din Sibiu... Cum să nu l știu? Vlaicu care construise o turbină, de a pus în urmăre pe pro-

fesorul de fizică și au lucrat-o în fabrica lui Rieger... Il văd ca acum, înalt, subțirel, oacheș cu ochii negri și scrutațori. Ne duceam la el acasă, ca la panoramă. În chiluța lui, unde sta la un croitor, avea un atelier de măsurit și făurărie. Pe polițe ceasornice în toată mărimea, chei, roțițe, clește și pe părete lumină electrică, furată din conductul dela stradă. Avea și sonerie, făcută de el, — era o comedie întreagă. L-am revăzut la universitate în Pesta, de unde a plecat după vre-o două semestre. De câte ori nu ne plimbam pe malul Dunării, amândoi stăpâniți de figurile celor dintâi visuri ale tineretii? Totdeauna am simțit o simpatie pentru acest băiat cu privirea aprinsă, așintită departe, oare-cum peste capetele noastre... Nu l înțelegeam rostul tuturor poveștilor, când îmi vorbea de magnetism, ori de cutare problemă din stereometrie... Eu, habar n'aveam de toate astea. Dar îmi plăcea liniștea lui, seninătatea de vizionar cu care își desfășura planurile...

Adese leșeam împreună din localul »Societății Petru Maior« și cum se aprindeau felinarele în jurul Dunării, noi ne așezam pe niște trepte în fața undelor cari tremurau într'o strălucire feerică și Vlaicu îmi spunea gânditor —: »De *perpetuum mobile* mi-am lăsat... Nu se poate! E o prostie, mi-am chinul de ani de zile cu magnetii. Am făcut o sumedenie de planuri și proiecte... Nu merge... Să știți, că mă apuc de o mașină de zburat. Tăcea apoi și se uita departe la luminile cari jucau într'o strălucire palidă, ca un cârd de licurici somnoroși pe coastele muntelui Gefert. Dunărea își ducea în liniște malestică valurile eterne, de-asupra se sbuciuma vălmășă-

gul de trecători, urla războiul vieții și în vavilonul de țîrg și de care se agita furnicarul plisțit al patimilor omenești, în vreme ce doi bălețandii cu ochii în stele, doi copii străini rupți din Ardeal, stăteau alături, cufundați în tăcerea visului lor strălucitor, unul încurcând itele unui vers, celalt roțițele unei mașini de zburat...

M'au năpădit amintiri de demult... Legănarea lor mi-a adus în suflet o moleșală dulce și părea că simt plutind în jurul meu miros de busuioac și tămâiță, florile simple și curate ale copilăriei mele dela țară. Prin câte vămi nu m'a trecut de atunci goana vieții!... Îmi răsuna în minte cuvintele din oda lui Orașlu, cu înțelepciunea lor resemnată, cu care nu mă puteam împăca odinioară: *Eheu, fugaces lacuntur anni Posthume, Posthume!*...

— Se 'nțelege, că m'am dat jos la Orăștie.

*

M'am învățat de două ori pe străzile acestui oraș curățel, din valea Murășului și m'am îndreptat că Vlaicu își întemeiase renumele aici. M'a convins cel dintâi dintre cunoscuți, un domn bătrân, care m'a privit nespun de compătimitor, a mișcat din cap și mi-a aruncat câteva căutătuiri destul de ciudate, când a înțeles ce vânturi m'au adus pe la Orăștie...

— Și zi cu aia de zburat... Credem că vil la Vlad, să vă duceți la vre-o adunare de popor, când colo dumneata cu mașina... I auzi, lasă-l la pustia de — cum îi zice! — de aeroplan!... Te pomenești că-i cam tresărit bălatul ăsta... Închipeșteți vine din țara nemțească, unde era într'o fabrică de automobile, lasă slujbă, — era inginer rogu-te — lasă leafă, lasă tot și tăbărește pe

și pentru cari străvechea aureolă a Vienei e încă tot simbolul pizmei tradiționale...

Audiența contelui Forgách. După cum se anunță din Viena, monarhul a primit ieri în audiență specială pe contele Forgách, ambasadorul austro-ungar dela Belgrad.

Convenția româno-turcă. Din Berlin se telegrafiază că «Berliner Tageblatt» a primit din Constantinopol informația că Hakki pașa a iscălit ieri convenția militară cu România. Prin această convenție — zice ziarul berlinez — România se obligă a veni într'ajutorul Turciei cu întreaga ei armată, dacă Bulgaria ar ataca Turcia.

Din Sofia se telegrafiază că în Bulgaria întregă se observă mare fierbere din cauza convenției militare româno-turce. Spiritele sânt foa te agitate. Mai ales e mare Inversunarea împotriva Austro-Ungariei. Consulatul austro-ungar e păzit de poliție.

Din București se telegrafiază, că ministrul Bulgariei la București a fost revocat de către guvernul său.

Ministrul președinte despre împrumut. Contele Khuen Héderváry a acordat corespondentului din Budapesta al lui »Neue Freie Presse« un interviu, spunându-i următoarele: »Planul de a realiza împrumutul de 500.000.000 pe piața franceză l'am găsit gata când am venit la guvern, și noi l-am primit cu inventar dela antecesorii noștri. Planul a fost aprobat de întreg guvernul de atunci, dar nu s'a putut înlăptui fiindcă legea necesară ca să se facă împrumutul, n'a putut fi votată în urma încercărilor politice. Guvernul de azi a aflat planul terminat, dar n'a făcut nici un pas pentru a-l realiza. Este foarte îmbucurător că atunci când s'a ivit necesitatea împrumutului, s'a dovedit într'un mod strălucit vechea prietenie care unește Ungaria cu cercurile financiare din Austria și Germania. Grabnica încheiere a împrumutului este a se mulțumi și sentimentelor prietenești pe cari le-am găsit în Germania — și aceasta este importanța politică a realizării împrumutului.«

Ședințe parlamentare. Camera deputaților va ținea ședință Luni, 3 Octomvre n. pentru a alege membrii delegațiunilor.

A doua zi, Marți, va ținea ședință și Camera magnaților cu aceiași ordine de zi.

Iarăș contele Tisza.

Contele Ștefan Tisza continuă să ne facă să înțelegem, că soarta Românilor este astăzi în mâinile d-sale. Ziarele anunță un nou verdict, rostit de nobilul conte, împotriva noastră. Că ar fi afirmat, într'o convorbire particulară cu unul de-ai noștri, că d-sa binevoiește în sfârșit să recunoască dreptul de existență a unei organizații a Românilor pe baze naționale, dar, se înțelege, numai în mod cu totul provizor. Căci îndată ce transacția de pace se va îndeplini, partidul național românesc va trebui să reîntre în întunerecul neființei și membrii lui vor trebui să se împrăție pe la căminurile partidelor ungurești, fără deosebire.

Băgați, vă rog, de seamă tonul acesta categoric și poruncitor, cu care domnul Tisza impune soluțiuni și ordonă Românilor ce au de făcut! Observați aroganța aceasta de »straja-meșter« brutal, cu care vrea să ne determine voința noastră și să ne dict ze atitudinea viitoare!. Om de temperament va fi el, domnul Tisza; o exagerată importanță își va da el desigur; dar totuș ne miră cum nu vede, cât de ridicol este, când se improvisează ca factor poruncitor în politica noastră.

Lasă că este cu totul absurd, să stabilești principiul, că Românii nu ar avea dreptul să se organizeze, decât în mod provizor, iar și acest provizorat le-ar fi îngăduit numai în scopul împăcării. Dar culmea este, ca un om, cu pretinsă gravitate în țară, să vorbiască atât de frivol despre drepturile cardinale ale cetățenilor. Căci organizarea cetățenilor în partide politice este o prerogativă a fiecăruia, înscrisă în libertățile garantate prin constituție, și nu o în-deletnicire, pe care orice politician de gașcă o poate îngădi după chibzuiala sa. A fost el teribil dl Hieronymi, când ne-a declarat de neexistenți ca grupare politică românească, va fi el și mai teribil în voința

sa dl Tisza, dar nu sânt capete serioase acele, cari cred, că un popor de peste trei milioane de cetățeni ar putea vre-odată să renunțe la o proprie organizare politică.

Și mai jignitor apoi ni-se pare modul cum dl Tisza ne repartisează pe la celelalte partide maghiare! Adecă cine îi dă dreptul acestui domn, ca să ne distribue, ca pe o turmă venală, pe la partidele ungurești? Are d-sa convingerea, că noi Românii nu sântem buni de altceva, decât a servi de umplutură și de coadă unor grupări, cari nu reprezintă interesele noastre? Atât de naivi ne crede acest deștept bărbat de stat, încât ne va putea ușor convinge despre puțința de a ne realiza aspirațiile noastre naționale în cadrul cooperării sau chiar al asimilării cu un partid unguresc?

Ce încercare zădarnică; ce tendință de falsificare a dreptelor noastre credințe! Este absolut o iluzie deșartă pe care ș'o face dl Tisza despre succesul său. Greșit este, dacă speră, că pe calea asta d-sa ne poate abate dela bazele de până acum ale luptei noastre. Și foarte mult greșește, crezând, că a face pace înseamnă a ne convinge, că trebuie să depunem armele, pentru a intra în tabăra și sub cârma d-sale...

Sântem acum după câteva luni de guvernare a partidului, al cărui suflet e reprezentat prin contele Tisza. Am văzut cum, la început, politica de naționalități a lui Tisza a plutit în două ape și era când făgăduitoare, când însoțită de amenințări. Tot atunci ne-a fost dat să vedem, cum dl Tisza, prin rolul însemnat ce-l rezervase părintelui Mangra și credincioșilor săi așteptați, s'a înșelat atât de mult în combinațiile sale. L'am simțit în urmă pe dl Tisza în alegeri, unde ne-a fost pretutindeni duhul cel rău și prigonitor. Și l'auzim acum, când ademenitor, când ridicând pumnul, în semn de amenințare. Evident, un om șovăitor este Tisza, un cap neclar în această mare chestiune, un bărbat politic cu voința nehotărâtă și cu o doză de șiretenie prea prost țesută, decât să nu o putem descoperi.

capul tat so, un biet de plugar din Binținți... lăcă într'o dimineață la ușa poștii c'un cufăr de acareturi...

— Da ce-l dragu' tatii, Aurel, ai venit să ne mai vezi? — Am venit și nu mai plec, pân' nu dau gata o mașină de zburat!.. — Acum ce socolești dumneata?... Cum zic, tare mi-e teamă... Bagă de seamă, dumneavoastră poștii, am tot auzit!.. — Și negăsind cuvinte potrivite să și spuie nedumeririle, unchișul a zămbit cu bună-tate, mi-a strâns mâna și s'a depărtat bolborosind în barbă probabil fragmente din părerile ce auzise despre slujtorii lui Apollo...

În curând însă mi-a fost dat să întâlnesc și apărătorii de-ai lui Vlaicu. O seamă de tineri адвоcați și funcționari de bancă vorbeau cu o desăvârșită admirație de invenția lui. Imi spuneau cum a construit un proiect în miniatuă care zboară de minune, cum a făcut din lema de brad și din pânză întreg scheletul aparatului în mărime naturală și au plutt cu toții de-asupra câmpului din marginea orașului în acroplanul, care, în lipsă de motor, era pus în mișcare de doi cai. Imi povesteau că directorul liceului unguresc a rămas încântat și văzându-l în câteva rânduri, l'a tras la o parte pe Vlaicu și l'a propus să-l ducă la Pesta, că-l pune totul la cale. Mă rugău înduioșși când unul, când altul: —

»Nu l'ăsa și pe ăsta să ni-l ia Ungurii, să l'șchimonosească numele și să se fălească cu el.. Vlaicu nu vrea să și dele aparatul altuia, el zice că l'a făcut pentru armata română. Da n'are pe nimeni, laca noi, da cine ne cunoaște? Du te cu el la București, acolo cât buji în palme!..«

— Și nu mai sfârșiau cu rugămințile acești tineri îndurerăți, pentru cari Bucureștii erau întruparea dragostei ocrotitoare, de care ei n'au avut parte în viață...

Așa stând la un colț de uliță și ținând sfat, unul ne-a tăiat vorba: »lăcă vine!« La răspântie se ivise silueta unui biciclist. Era Vlaicu. Într'un minut a fost în mijlocul nostru și ne am strâns mâna ca doi prieteni vechi. Aproape zece ani decând nu ne-am văzut. Mă uit la el, îl cercetez cu deamănuntul — era tot cel de-atunci. Cu aceiași seninătate copilărească, cu vechea strălucire în ochi, tot așa de glumeț și nevinovat ca odinioară, cu aceleași alere de nepăsare și îndrăzneală. Par-că și cei zece ani s'au strecurat peste capul lui, fără să i lase urme. Era și acum ușurel și vesel ca la vârsta de optsprezece ani, când visa, »perpetuum mobile«...

Mi-a prins brațul și, ca și când ar relua firul unei conversații, a deschis vorba potolită cu accentul lui ardelenesc: — »Viu de-acasă. Nu mai

puteam eși la cale cu tata. Că s'o scot dracului din șură, că nu se poate învărti de ea, oă-i vremea trierăului și n'are unde pune ciurul. Ce se fac? Am desfăcut-o cu totul... Pe ai mică poști s'o vezi, zboară ca o pasăre.. Ar fi bine să vii!.. — Și desfăcându-se pe nesimțite dintre prieteni am luat-o domol înainte. În câteva minute ne-am pomenit într'o trăsură: — »Du-ne la Binținți!«

Învăluși într'un nor de praf treceam dealungul câmpii și reinviem icoane de demult, dela școală... Vlaicu imi istorisea zbuciumările lui din anii de student... Imi vorbea de invenții și de proiectele de aeroplan cari s'au perândat în mintea lui până astăzi. Cu glasul firesc, fără a sublinia un cuvânt, imi povestea cum la universitatea din München îi zăpăcise pe nemți cu meșteșugul lui în construcții de mașini, cum și astăzi se păstrează într'un laborator un model de mașină de zburat, ce înjghebase el acum câți-va ani în formă de »parapleu«, care era perfect în teorie, dar nu se ridica decât doi coși dela pământ... Imi spunea cum a făcut armata la marină, ca să poată studia construcția mașinilor de pe corăbiile de război, cum întors la München a mai stat cât a stat și s'a angajat la Frankfurt într'o fabrică de automobile, ca să și poată pune în practică invențiile.

Gulere și manșete mai frumos cură-

țește fabrica de spălat cu aburi — —

„UNIO“

Kluj—Kolozsvár, Ferencz József-út 102.

— — — Telefon Nr. 395. — — —

Lucrările din provincă dacă trec peste 5 cor. le retrimite franco.

Am putea spune, că după aceste câteva luni, ni-s'a dat ocazii destule să privim în sufletul acestui bărbat, pe care se raz'mă existența întregului cabinet ungar și să vedem, că groful Tisza, nici ca om de caracter și voință, nici ca seriozitate politică, nu poate fi în ochii noștri o autoritate, deoarece cu grandomanii, cu capetele turbure și cu inimile viclene nu pot fi rezolvate chestiunile de viață. Noi credem, că vom putea dovedi și cercurilor mai înalte din Viena, că dacă într'adevăr a fost vorba de vre-o mulțumire a naționalităților din Ungaria, alegerea lui Tisza, ca mijlocitor, a fost o nenorocire.

Scrisori din București.

Măsuri la granița Bucovinei. — Tripourile. — Negustorii necinstiți.

București, 14 Septembrie.

Pericolul ce amenință țara a făcut ca atât la granițele dinspre Basarabia, cât și la cele dinspre Bucovina să se ia cele mai severe măsuri de apărare. Circulația la granițele Basarabiei nu a fost nici odată prea mare. În schimb din Bucovina de ani de zile au venit și vin lucrătorii, cari se angajează la munca agricolă aici în țară. De oarece însă cazurile de holeră în Austria au fost așa de dese, ministerul de interne a luat măsuri ca nu cumva lucrătorii, cari vin anul acesta din Bucovina, să aducă cu dinșii flagelul omorilor. Iată dispozițiunile luate: 1. Proprietarii din România nu vor putea aduce în țară lucrătorii din Bucovina decât dacă vor avea contract încheiat cu lucrătorii agricoli, conform legii tocmeilor agricole, înainte de închiderea frontierei (1 Septembrie).

2. Lucrătorii vor intra numai prin punctul Burdujeni în grupe de cel mult 50 oameni pe zi.

3. Lucrătorii vor trebui să probeze cu acte de călătorie localitatea de unde vin.

4. Proprietarii și arendașii vor fi răspunzători de starea sanitară a lucrătorilor aduși, obligându-se în scris a îndeplini toate dispozițiile care le vor fi prealabil impuse de direcția serviciului sanitar, precum: o hrană igienică și obligațiunea de a avea un doctor în localitatea unde vor munci lucrătorii care să-l viziteze zilnic.

Aceste autorizațiuni nu vor fi date de către direcția serviciului sanitar decât special fiecărui proprietar sau arendaș, care va fi îndeplinit dispozițiile arătate mai sus.

Tot de odată punctul Mamonița se deschide, dar numai pentru ieșit. Intrarea rămâne interzisă.

Aici a lucrat vre-un an de zile și-a construit cel mai bun automobil din fabrică, care a câștigat premiul dela cursele »Prinz Heinrich Fahrt« din Baden. Acum s'a întors acasă, și a isprăvit aeroplanul și caută pe cineva să-l dele bani, ca să-l facă. El l-a destinat de altfel pentru armata română, »ca să albă și ei săracii o mașină de zburat«...

— Și cum se ducea trăsura înainte, mi-se desfășurau la tot pasul frământările unui suflet robit de ideal. Părea că văd în mintea lui și deslușeam acolo o șurubărie nespuse de complicată și subtilă, aranjată de o mână meșteră. Atât de simplu, atât de liniștit și cu atâta siguranță îmi înfățișa acest om cea mai avansată problemă tehnică a zilelor noastre, încât mă ulmea. Mi-am dat seama de grabă, că nu-mi vorbește un suflet vulgar. Vedeam, că n'am nimerit un individ dornic de căpătuială, care îmbată lumea și umblă după câteva sute de coroane, nici un tresărit pornit să bată câmpii după cai verzi... Puteai înțelege, că la temelul acestei linișți e conștiința omului în curat cu socotilele lui, că după acești ochi nehoșdiniși și cercetători se zbuclumă o inteligență vie, care lucrează cu cumpăt și răceală. În vreme ce mi vorbea, eu mi-am fost tras seama: o fi zburând, n'o fi zburând, dar așa odată are să însemne ceva... (Sfârșitul va urma).

Persoanele care ies prin acest punct se vor întoarce prin punctul Burdujeni.

O adevărată plagă socială au devenit în timpul din urmă tripourile, localurile de jocuri hazarde, în cari raivii în mare parte funcționari erau jefuiți ca în codrul viășiei de »jucătorii« de meserie. Mai zilele trecute poliția a surprins chiar pe un comisar dând bancul la un asemenea tripou instalat în strada Academiei sub firma așa de nevinovată »Caritatea«, societate filantropică. În realitate această »Caritate« era un adevărat local de jaf, din care bietele victime ieșeau despozați de tot ce aveau. Localul era patronat, firește, tot de un ovreu, căci cu deosebire fii lui Izrael se îndeletnicesc cu astfel de »afaceri rentabile«.

Comisarul cu pricina a fost dat în judecată. El va fi condamnat și destituit din serviciul cel o'upă. De asemenea a fost arestat și patronul localului, iar ușile »societății filantropice« au fost pecetluite de parchet. Hojiile săvârșite în acest tripou sânt de-o îndrăzneală ce întrece orice margine. Ele au făcut ca chestia jocurilor de hazard să preocupe atât pe autorități, cât și presa, care a început campania în contra acestui păcat.

Măsuri se vor lua, firește. Și până acuma au fost dispozițiuni în contra jocurilor de noroc. Dar e întrebarea dacă se va putea ajunge la un rezultat. Căci jocul de cărți este așa de lăsat în toate părțile sociale. În cluburi, în familii, în tren se joacă cu o patimă de nedescris. E timpul ca societatea însăși să pornească o puternică mișcare împotriva acestui obicei, care rulnează pe jucători, aduce atâtea nenorociri în familii și cauzează adese ori moartea celor urmăriți de nenoroc.

După cum se știe, direcția sanitară a dispus să se facă o serie de inspecții pe la diferitele magazine, în cari se vând alimente. Antreprenorii, în magazinele cărora nu s'a găsit destulă curățenie au fost dați în judecată. Procesele lor se judecă acum și nici unul nu s'a scăpat de pe depeșele prescrise de lege. Faptul acesta te face să te gândești la murdăria ce domnește în dughenele cărciumarilor j'dovi din satele noastre românești. Ce focare de infecție. Dar în contra acestora nu se iau măsuri. Sânt reprezentanții ideii de stat. Și e păcat să lovești în ei.

Correspondent.

Comunitatea de avere în primejdie.

DI Titu Hațeg, avocat în Lugoj, publică în numărul din urmă al »Drapelului« un răspuns la articolul publicat de »Tribuna«, numărul 192, sub titlul din fruntea acestui articol. Răspunsul d-lui Titu Hațeg cuprinde câteva lămuriri în ce privește unele afirmații cuprinse în articolul nostru.

DI Hațeg răspunde următoarele:

În înțelesul legii art. 19 din 1898, pădurile Comunității de avere trebuiau predate statului pentru prevederea agendelor de silvicultură; tot în înțelesul § 59 al acestei legi, Comunitatea de avere a fost îndreptățită să recurgă în scris în termen de 6 luni la ministrul de agricultură ca să-și poată administra pădurile în locul oficiului silvanel de stat, prin angajarea proprii, iar ministrul de agricultură după ascultarea comitetului administrativ comitatens în conțelegere cu ministrul de interne poate da loc recursului, dar numai în acel caz, întru cât ar afla de corespunzător venitul pădurii pentru de a putea suporta în continuare speșele legate cu întreținerea funcționarului silvanel, și întru cât și în altă privință ar afla asigurată în mod îndeștător rezultatul administrației proprii.

Tot acest § în alineu 4 dispune, că ministrul de agricultură, întrucât s'ar convinge, că administrația de pădure nu ar corespunde recerșințelor de silvicultură, poate în conțelegere cu ministrul de interne să retragă concesiunea dată și poate să dispună predarea pădurii în administrația statului.

Devenind în urma legii memorate actuală întrebarea, ca să se predee pădurile în privința sil-

viculturii în administrația statului, sau să recurgem ca să rămână în administrația proprie, comitetul avea datorința să declină asupra acestei întrebări, cu atât mai vârtos, căci la caz dacă am preda administrația de silvicultură în pădurile comunității de avere statului, ministrul de agricultură pe baza legii ar fi înființat un oficiu silvanel de stat în Caransebeș anume pentru pădurile Comunității de avere, și speșele legate de acest oficiu tot Comunitatea de avere le ar fi suportat în înțelesul legii.

Deliberându-se în comitet întrebarea, în prima linie s'a cerut dela mine să fac propunere motivată.

Și eu cunoscând din experiența lungă împrejurările, am propus să fie predate pădurile în administrația statului, să bifurcăm în acest mod administrația averii, lăsând silviculiu a organelor de de stat sub controla noastră, rezervând comitetului Comunității de avere dreptul legal de a susține, păzi și fructifica averea comună și de a dispune asupra veniturilor celor împăduriri.

Și să credeți că am avut motive grave pentru propunerea mea. Dintre multe voi spune deocamdată numai unul.

Voiam să schimb statutul disciplinar ocrotit de către comitat, și — cu toate reprezentările făcute din partea comitetului — aprobat de ministrul de interne.

Căci în înțelesul acestui statut nu numai toți funcționarii și slujbașii Comunității de avere, ci și alesul președinte erau supuși puterii disciplinare a organelor administrative comitatense.

Dacă se introducea bifurcația, cădea de sine motivul cel mai grav, din care s'a subtras puterea disciplinară asupra organelor subalterne din mâna comitetului Comunității de avere.

Nu se poate închipui o stare mai anormală în o administrație de avere, decât cecece s'a introdus la Comunitatea de avere prin statutul disciplinar.

Să ai drept a administra averea prin organele tale executive, să fi responsabil pentru administrația corectă dar să nu ai drept a trage la răspundere pentru eventuale întrelăsări pe organul tău executiv.

Ce însemnătate are dreptul adunării generale a reprezentanților Comunității de avere de a și alege comitet și președinte, dacă pe acest președinte fără de învoirea adunării generale îl poate suspenda și destitui vice-comitele !?

Această anomalie voiam să o delătorez prin introducerea bifurcației în administrație, căci din punctul de vedere al silviculturii raționale s'au supus funcționarii și slujbașii noștri puterii disciplinare comitatense, având aceste organe executive asupra lor atât îngrijirea silviculturii cât și administrația strâns economică.

Deși am pertractat asupra schimbării statutului disciplinar cu forurile comitatense, și deși acele au fost dispuse în caz de bifurcație să schimbe anomalia în statutul disciplinar, modificându-l conform împrejurărilor schimbate și cu privire la §. 7 a legii XXX: 1873 cu toate aceste comitetul a respins propunerea mea, și a decis în unanimitate să se recurgă pentru administrația proprie, luând în cumpănă punctul de vedere financiar, căci făcându-se în administrație bifurcația, speșele de administrație ar fi fost cu mult mai mari.

Apoi mai era și o averșune generală în public contra ideii ca pădurile să fie predate statului.

La îndrumarea comitetului am făcut recursul necesar.

Rezolvirea favorabilă acestui recurs s'a legat însă de rezolvirea regulamentului de serviciu.

Subcomisiunea silvană a comitetului administrativ comitatens bazată pe §. 59 a art. 19/1898 numai așa a aflat asigurată în mod îndeștător rezultatul administrației proprii, întru cât organele încredute cu silvicultura se vor numi de comisarul guvernial.

Și comitetul, ca să poată exopera administrația cu organele proprii, și sub presiunea opiniei publice amintită, a trebuit să primească condițiunea, dar a putut exopera favorul, ca comisarul guvernial numai dintre candidații propuși de comitet să poată numi pe oficianți.

Pe baza acestei înțelegeri s'a făcut proiectul regulamentului de sub întrebare; ce s'a întâmplat cu el mal târziu, nu știu, atâta însă mi-s'a spus din loc competent, că pertractările s'au continuat, și că la continuarea lor a luat parte și exmisul comitetului actual.

Mai departe mi-s'a spus, că în urma pertracțiilor ulterioare cordițiunile acceptate de noi s'au agravat în defavorul Comunității de avere, și că cu toate acestea exmisul Comunității de avere le a primit din partea sa și în cuprinsul lor mai nefavorabil. Subliniez însă că aceste agravări în regulamentul s'au făcut după moartea feticului Ilie Curescu și după ieșirea mea din serviciul Comunității de avere.

Inchei repetând: Dreptul autonom al Comunității de avere de a și alege pe președinte și pe funcționar este iluzoriu și rămâne iluzoriu până atunci, până când puterea disciplinară asupra lor o exerciază în factor străin.

Vești din Bucovina.

Impresii dela o adunare. — Un străin cinstit. — Vizitații canonice.

Stroiești, Sept. 1910.

În 22 Septembrie a fost o adunare populară, condusă de un membru al partidului național, făcută în vechiul oraș Suceava, adunarea, unde avea să se valideze într'un mod sau altul noul statut. Adunare nouă după legi nouă, care însă nu se deosebia întru nimic de celelalte adunări vechi.

Orațiuni inteligente și neinteligente, optimiști și pesimiști, critică cruțătoare și critică necruțătoare, naționalism înălțat și naționalism precaut. Ba, și conștiința de clasă n'a lipsit. Când un învățător s'a greșit să pule pe lista celor 12, ce trebuiau aleși în stat, trei reprezentanți ai stării sale, cineva din urmă a protestat cu multă indignare: »Oho! Unul ajunge!» Un caz și mai nostim, când a încurs o listă compusă numai dintre — primari.

Un sceptic din colțul sălii ar fi zîmbit. Mulțimea, ce nu înțelege însemnătatea libertății căpătate prin nouile legi, nepregătită pentru o luptă cinstită și conștientă, nu egoistă, ci pentru un popor, din care faci parte, ea poartă roadele stricate a unei politici de interes, învățatul de un caracter trist. Nu mi l dat să acuz pe cel, ce sămănare aceste învățaturi. Decât să urăști un trecut, de care te bucuri că nu durează, mai bine bucură te că ai un viitor, pe care nu ești necesitat să l urăști. Dar amintesc faptul, ca să lămurim drumul, ce ni se impune.

Se susține, că sancționarea nouilor legi este recunoașterea unui drept însemnat pentru organizarea și întărirea noastră.

Posibil. Numai e evident, că democratismul larg, cum îl reprezintă aceste legi, cu greu presupune un folos pentru popor, când acesta e dezbinat și însuși nu înțelege măsura puterii date, și îndecumun nu înțelege noul sistem. Deci noul explicări din partea conducătorilor, o nouă școală politică, care n'are voie să și pule ca sfârșit o persoană, nici o clică, nici o anumită pătură din societate, nici anumite principii politice dictate de voința unuia sau a celuilalt, ci viitorul unui singur neam cu o voință unitară.

În stadiul acesta de tranziție e timpul cel mai potrivit, ca să abatem pe altă cale viața zdruncinată prin certele interne, e clipa dreptății, când unind interesele noastre a tuturor, să rădicăm privirile către o singură țintă, care nu poate fi alta decât să ne susținem ca popor băștinaș și unitar pe acest pământ românesc, cu durere acum numai în parte. În fața acestui unit ideal — e ideal cecece odată a fost de sine înțeles — numai activitatea comună a tuturor claselor sociale e în stare să se opule atâtor încordări străine, de-a nu mai vedea suflet românesc în aceste frumoase locuri ale noastre.

Drept aceea, conducătorilor noștri de astăzi li-se dă posibilitatea să pretindă un loc în cronica neamului românesc — nu a celui din Vălenii-de-Munte — cronică scrisă la început cu sânge, vitejie, jertfe, scrisoare urmată cu lacrimi, nedreptăți, suferințe, corupție. Dacă vor învăța

pe acești iobagi ai toanelor politice, că nu mai avem candidați susținuți de preoți și candidați susținuți de învățători, dacă le vor arăta, că nu mai sânt »domni«, pe cari să-l privească de dușmanii lor, dacă nu vor tulbura satele cu teorii »democrate« ori »aristocrate«, de bună seamă un suflet românesc va răspunde în orice plept românesc.

Necontestat, se cere mai puțin ambiguitate falsă și mai mult altruism, se cere mai multă jertfă și mai puțin șgomot. Dar, odată îndrumat către acest ideal, naționalismul neprefăcut va fi singur îndreptățit să ne dea viața, ce o pretindem ca neam. Atunci — numele celor ce ne dau libertatea și siguranța în viitor, va fi egal cu al părinților noștri.

Când a fost ales contele Bellegarde în parlamentul austriac, multe mâni așternură rinduri pline de îndoială. Alegerea aceasta nesocotită avea să fie Românilor învățătură dureroasă pentru veacuri întregi. Un conte necunoscut, un nume străin reflecta la sprijinul românesc, un căpitan districtual a știut usurpa inima mai multor mii de munteni, poporul liber a republicei de odinioară Câmpulung a devenit foarte monarhic și foarte atașat dlui căpitan. Dar tradiția spune cu slovele vii, că dintre ceice se ames ecară pentru sfârșirea durerilor noastre, nici unul n'a adus mângâiere sufletului, ci numai remușcare și peire. Astfel, dreptatea era pe partea nedumeririi și reproșurile pe partea dreptății.

Singur domnul conte nu s'a îndoit un moment, că prin faptele sale ajută poporului despoiat mișelește, și alegerea d-sale ca deputat îi puse în perspectivă o mai mare libertate și un mai larg orizont de muncă. Că la alege i n'a agitat, n'a corupt, n'a înșelat mulțimea cu promisiuni mincinoase, e prea curat trecutul lui și inima lui a fost prea devotată nouă decât să numim acest fapt procedură premeditată, tactică. Și încrederea căpătată dela alegătorii săi a răsplătit-o foarte demn și foarte frumos. De bună seamă că aceștia îi mulțumesc străinului, care s'a interesat de nevoile, ce-l apasă, cum nu li i d-t să mulțumească la mulți din ai lor.

Acum a renunțat la mandatul său. Se zice, că într'o scrisoare adresată alegătorilor ar vorbi despre lipsă de ideal la cel, ce se obligară să lupte cu ei pentru neamul lor — străinul idealist a rămas solidar între naționaliștii noștri — iar din alte părți a auzit despre niște afaceri, la cari nu se aliase contele, care nu fu ales deputat ca să și strângă averi. În ori și ce caz, întâmpinarea foaiei »Wahrheit«, că sentimentele românești a d-lui conte ar fi prea locale, ca să l permită o acțiune pentru toți Românii din Bucovina, samănă să nu ție cont de »Scrisoarea deschisă« și »Justiția în sudul Bucovinei« a acestuia.

Acuma numai la una mă gândesc: Ce cugetă și simțesc Românii din Bucovina în fața celei mai vorbitoare desmințiri a obiectivității lor politice? Adevărul exprimat în fapta contelui Bellegarde ar trebui să l înțelegem în întreaga imenzitate a lui și — să l învățăm. Numai așa numele va fi adese pe buzele și icoana noastră dragă în amintirea celor, ce și au pus în noi toată încrederea unui suflet la marginea desperării. Ci văd zîmbind: Idealiștii și nebunii, cine-i ascultă?

Și le pot răspunde cu toată convingerea: Acei ce o viață întregă nu știu de bine.

Pretutindeni mitropolitul nostru se bucură de mai frumoase primiri. Poporul își venerază cea mai înaltă demnitate bisericască. Și în înfățișarea patriarhală și deschisă a mitropolitului ei cinstește înțelepciunea anilor. Dar în persoana unui mitropolit român nu trebuie să lubim numai înălțimea sfințeniei. În persoana unui mitropolit român trebuie să lubim iubirea către neamul său și să stimăm înaltul rol de conducător.

N. I. R.

Naționalizarea picturii bisericesti.

II*).

Poate am risipi multe iluzii cu constatările de până aici; am făcut-o numai pentru că e în joc numele de național. Sub pretext de a face artă națională în biserică, pictori sau zugrăvi fără de nici o pregătire au speculat neștiința episcopilor sau parohilor, așternând, tocmai pentru că erau atât de ușor — cât de ușor! — covoare naționale sau alte motive populare pe zidurile bisericilor, care după cât știm — și o știe orice istoric de artă — nu au primit niciodată astfel de decorațiuni.

Nu astfel se poate face artă națională... și chiar artă națională bisericască. Lăsați deoparte cusăturile naționale, cari nici nu sânt potrivite cu caracterul bisericesc; căutați în bogata decorațiune a vechilor biseric, unde veți găsi destule motive, cari vă vor mulțumi și gustul și sentimentul național.

Și dacă e bine ca tot știința să ne lumineze în această chestiune, apoi ca decorațiunile bisericesti sânt, au fost și vor rămănea: *ghirlandele de fructe și flori*, dela Colțea și Horezu, înrudite cu aceleași motive din monumentele bizantine; cupola sfântului Gheorghe și absidele sfintei Sofii și sf. Vital din Ravena; *rinsourile de viță și foi de acant*, dela Batiștea, Colțea, Schitul sf. Ștefan și Bolnița Hurezilor, exemplare răslețite din bogata ornamentație bizantină dela sf. Vital, Galla, Placidia și El Bagonat-Bagnit; în sfârșit *panglicile încolăcite, cornurile de abundență, lozanjele așezate în cercuri concentrice* etc etc. Acestea sânt decorațiuni bizantine și tot acestea sânt decorațiunile întâlnite în bisericile vechi românești.

Și fiindcă silințele noastre de astăzi se îndreaptă spre crearea unui stil românesc, prin naționalizarea artei decorative bisericesti cu ajutorul cusăturilor românești, e peste măsură de folositor să cunoaștem vederile competente și pline de interes ale aceluiași regretat artist Baltazar, tipărite în aceeași revistă ieșeană Nr. 11 pe 1908, cu privire la această chestiune foarte însemnată, supt titlul: »Spre un stil românesc«. Mai toate încercările în stil așa numit românesc au ca punct de plecare o decorațiune reprezentată prin cusăturile naționale, ouăle de Paști, creștăturile pe lemn din obiectele de industrie casnică cum și decorațiunea monumentelor religioase: biserică, mănăstiri, pietre mormântale, troițe, scaune, etc. Și în toată această decorațiune se disting bine două caractere deosebite: caracterul rustico-național și caracterul religios bizantin. Câteodată aceste două caractere ale artei întâlnite pe pământul românesc se asociază, aceste două feluri de a compune decorațiunea se contopesc, cu intențiunea vădită de a reda un tot omogen, care, pentru că rezumă mai multe caractere ale artei românești ar putea fi — așa se speră cel puțin — un complet rezultat, dupăcum e și o netăgăduită chintesență a diferitelor curente de artă care vor fi străbătut odată țara noastră, pe lângă care se alătură firește elementul dovedirii autohton. Așa în.ât, pentru un decorator ce vrea să pară român, arta decorativă se rezumă în reproducerea mai mult sau mai puțin fidelă a artei din industria casnică, sau a artei bizantine păstrate în monumente religioase. Următor acestei convingeri, decoratorul nostru, atunci când e chemat să decoreze ceva, răscolește în mulțimea de cusături naționale sau decorațiuni bizantine, de unde ia la întâmplare motive pe care apoi le întrebunțază în opera ce are să facă și care pentru aceasta — cine ar tăgădui: — e în stil românesc.

Negreșit problema așa cum o pun decoratorii noștri, e cum nu se poate mai ușoară și de aceea chiar se și rezolvă cu atâta ușurință. Chestiunea este de a prezenta o compoziție, care dint'o singură privire, așa cum se întâmplă cu stilurile istorice, să lase să se înțeleagă că e vorba de un

*) Vezi Nr.-ul 192.

Cei cari doresc: **mobile**

bune, frumoase, ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile **Székely și Réti** din Marosvásárhely, (Piața Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedim franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang. — Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

stil românesc. Și pentru aceasta cum s'ar putea ajunge la scopul propus? Decoratorul va împrumuta din motivele de industrie casnică sau din decorația bizantină formele de cusături în linii geometrice, linii în zigzag, stelute înscrise în cercuri, ochiuri, puncte, ce se întâlnesc pe lemnul lucrat de țaranul nostru, clubuce, așa numitele brăuri cari înconjură bisericile, rozete care decorează pereții catedralelor, împletituri de linii de pe evanghelii, imprimări sau în manuscris, și alte motive luate din bogata artă veche, pe care compozitorul timpului nostru, o întâlnește pe pământul țării noastre. Dar toate aceste motive cu înțeles acest sistem de a compune, de a înțelege arta, aparține unor anume tradiții, și mai ales unor domenii de cari nu ne putem apropia fără rizicul de a alunga din opera noastră sensul operei, rațiunea ei de a fi, care trebuie să rămână totdeauna în perfect raport cu destinația ei, cu locul unde ea se produce, într'un cuvânt, cu caracterul ei. Țărancă română, care a pus fir lângă fir pentru a face o scoarță, a făcut aceasta potrivit felului ei de a vedea un decor; țaranul care crestează lemnul cu figuri și puncte de zigzag, face aceasta după cum a înțeles el că trebuie făcută înfrumusețarea locuinței sale. Decoratorul arab, care a compus acele faimoase rozete, acele combinații ingenioase de arcuri și drept unghiuri, a făcut aceasta pentru că cerințele religiei sale, care nu l'îngăduia o decorație cu figuri, îl constrîngeau la pure combinații lineare, unde de altfel se putea aplica în larg renumita știință matematică a Arabilor. Cu alte intenții și din alte principii deci s'a executat un sistem de decorație, pe care îl împrumutăm noi modernii, ignorând tocmai faptul, că o decorație ca și oricare manifestare artistică sau culturală cadrează numai cu idelle în curs.

Decoratorul, care împrumută motive din arta populară cum și din arta veche religioasă, pe care le aplică întocmai în compozițiunile sale, nu s'a gândit de sigur că printre aceste motive vor fi unele, a căror proveniență trebuie căutată în altă parte decât pe pământul țării noastre, sau că, în trăsături generale, această decorație se întâlnește întocmai și la alte popoare, cari posedă la fel cusături naționale ca și ale noastre sau o decorație religioasă întocmai ca a noastră. Că prin urmare, o *naționalizare* prin aceste motive folosite așa cum se găesc, notați aceasta ar duce la un rezultat cu totul opus care, dacă nu e o desnaționalizare, nu e mai puțin o afirmare simultană a caracterului unei națiuni, cu care trebuie să fi avut firește legături în trecut fapt ce va scobori mult calitatea *inventivă* a decorațiilor noastre.

Am relevat faptul cum motivele întâlnite la noi se întâlnesc și alurea, la alte popoare străine. Și pentru a preciza un exemplu, am arătat, cum cusăturile, așa numite *naționale*, se întâlnesc și la Ruși, Finlandezi, Sârbi, Bulgari și Albanezi: Oare ce se poate întâmpla unui decorator, care are dorința să creeze un stil românesc cu un sistem de decorație, unde n'ar face decât să combine între ele motive din cusăturile naționale?

În primul rând *românismul* operei sale deși afirmat prin prezența izvoadelor țărănești naționale, dacă nu ar putea fi tăgăduit dar putea însemna totodată și *rusism* și *sîrbism* deoarece și Rușii și Sârbi sau Albanezii ar revendica, — și pe drept, și pentru ei cusăturile cu motive naționale. Fără a spune de unde este, am arătat unui cerc de scriitori, o cusătură *finlandeză*. Bineînțeles că și cu această ocazie s'a laudat frumoasele cusături *naționale*, printre care dacă nu interveneam la timp, era să se numere și cusătura *finlandeză*, atât de izbitoare.* Pe de altă parte dat fiind că folosim atâtea motive zise *bizantine*, stilul dorit românesc va fi în mâinile unui decorator o reunire de elemente decorative, fără nici o legătură între ele, amestecate, o concentrare laolaltă a unor motive aparținând la mai multe stiluri, la mai multe epoci. Artistul sau decoratorul,

* Pentru a se vedea că motivele noastre naționale se găsesc și la Chinezi, Japonezi, în ornamentica indică și gotică etc. se poate consulta interesanta carte de Dolmetschi: Der Ornamentenschatz. Stuttgart 1897.

care folosește elementele populare într'o operă în vederea naționalizării artei, pierde din vedere că aceste elemente, luate așa cum se găesc, nu corespund principiilor de compoziție decorativă modernă. Sânt convins că orice om de artă, când admiră materialul decorativ popular, admiră însușirile unor decoratori, cari compun călăuzii numai de simțul lor artistic. Cu alte cuvinte, se laudă un simț artistic, neformat prin studiul principiilor decorative, neîntrezit prin cunoașterea de aproape a compozițiilor decorative. Într'un cuvânt avem să ne pronunțăm asupra unui simț decorativ, lipsit de unele însușiri artistice, ce se cer neapărat pentru ca producțiunile acestui simț artistic să fie recunoscute de perfecte. Și alte popoare posedă această artă populară, și în ea se găsește anume și această decorație primitivă.

Dar nu această decorație primitivă formează arta decorativă, materialul decorativ, întrebuințat în monumentele de artă, durate de acele popoare. Un exemplu: Grecii au cunoscut și ei o decorație geometrică, o încondeiere cu linii a vaselor, o crestare, o zgăriare cu un vârf ascuțit a obiectelor de artă casnică. Dar nu acestea motive de artă populară, reprezentând o decorație primitivă, au fost întrebuințate în decorațiunea greacă, decorațiunea din epoca de splendoare a artei grecești. Orle, palmele, perlele, triglifele, denticulele, motivele din flora și fauna din vechea decorațiune mikeniană și celelalte, au înlocuit la timp și în mod firesc decorațiunea populară, și au înlocuit-o chiar și în decorațiunea din industria casnică. De aceea s'a și zis că Grecii erau un popor de artiști. Cine cunoaște vasele grece, știe că acestea erau adevărate obiecte de artă, unde desenul academic și compozițiunea erau mânuite cu aceeași siguranță, ca și în zilele noastre. Și mă întreb ce ar fi fost dacă Grecii s'ar fi oprit la acele decorațiuni de artă casnică de pe fibule, unelte, vase sau alte obiecte casnice, așa cum se vede și în arta noastră populară.

Așa fiind, orișicând aceste cusături, aceste săpături de lemn, aceste crestături pe furcile de tors, pe cozile de linguri și pe alte obiecte de gospodărie casnică, examinate de lumina științei decorative moderne, vor prezenta lipsuri, imperfecțiuni, cari, firește, nu se puteau înălțura la artistul care le a făcut, țaranul sau țărancă noastră. Totuși așa cum sânt, ele cadrează de minune *cu obiectele pentru care sânt făcute*, și sântem convinși că nici o altă decorație, ori care ar fi ea, nu s'ar potrive atât de bine cu obiectele din gospodăria românească. Nu e oare aci tocmai prezența a celace se cheamă *caracter*? Nu e *caracterul* oarecum primitiv al decorațiilor de artă casnică, decorațiuni pentru obiecte — și ele — oarecum primitive, care face farmecul compozițiilor decorative țărănești? E locul aci s'o spunem: Viitoarea pregătire artistico-industrială a țaranului trebuie îndrumată cât mai mult în sensul păstrării nealterate a felului de a înțelege decorațiunea din industria casnică — afară bineînțeles de o posibilă perfecționare a acestor decorațiuni fără a leși din caracter însă — tocmai pentru a afirma în prezent, ca și în vremurile viitoare, un caracter, același, neștirbit, propriu, *rustic* românesc. Prin urmare ar fi o greșală de a transpune, așa cum se găsește, caracterul rustic primitiv al decorațiilor de artă casnică în opere cu caracter orășenesc înaintat, din artă decorativă modernă.

Care să fie deci drumul, pe care trebuie să mergem, pentru a ne găsi în fața unui stil românesc?

În primul rând este drept, trebuie s'o recunoaștem, stilul românesc, care se așteaptă, trebuie să aibă la bază unele elemente naționale, cum și unele produse ale unei arte, ce s'a convenit a se numi arta trecutului. Mai mult decât atât: Pentru interesul originalității și fără nici o considerație pentru *național*, avem chiar nevoie de unele elemente, cele mai primitive, ale unei arte naționale, pentru a forma o artă cu *caracter* înalte de toate.

Pentru această conlucrare însă a elementului primitiv, trebuie ceva mai mult decât simpla lui alipire la produsele timpurilor moderne. Altfel

nu facem, decât să reedităm motive de artă, a căror însemnătate e, după cum am mai spus, în raport cu timpul în care au fost produse, cu scopul pentru care au fost făcute și mai cu seamă cu artiștii cari au făcut o.

O transformare a motivelor vechi, fără a altera caracterul esențial, o prefacere a acestora prin gustul artistic de azi, e impusă de chiar gustul civilizator, același care ne-a făcut să părăsim de o pildă, pușca cu cremene sau ori ce alt obiect uzual primitiv. Extraordinarul simț de proporțiune, aleasa însușire de armonie a artistului grec, l'a mână să transforme arta țaranului grec, până o aduce la frumoasa decorațiune din arta ceramică grecești.

Credem că o astfel de *transformare* trebuie și noului stil românesc, care în alcătuirea lui e ținut să ia în seamă artă găsită ca românească. Prin urmare nici cusături naționale în forma lor primitivă, nici crestături pe lemn întocmai ca la meșterul Mogoș din Gorj, nici desenele de pe ouă, reproduse cu forma lor inițială, nici un decor înfășurat, care să fie transpus cu alcătuirea lui decorativă primitivă, în nouile producțiuni în stil românesc. Toată această artă populară se va putea folosi ca fond de inspirație, pe care însă să se altoiască noul motive reprezentative ale unor noi forme, noi idei, reunite laolaltă, cimentate prin regulile artei decorative moderne. Cu alte cuvinte: *pe un fond național să se așeze o compoziție decorativă nouă, care se corăspundă principiilor strict de artă, o carte așa cum o înțeleg artiștii timpurilor noastre, adică o artă cu proporții, cu armonie și mai presus de toate cu o originalitate.*

Nu mai în acest înțeles se va putea ajunge la un *stil românesc*, pe care vrem să-l avem, atât în pictură cât și în arhitectură.

Iar cât privește stăruințele noastre infatigabile de a naționaliza arta decorativă bisericască și profană, va fi bine să ne aducem aminte de cuvintele marelui decorator francez *Grasset*: »Nu ne e permis în acest al XX-lea secol, să facem pe ignoranții sau pe naivii, — a spus el când a crezut că vede un abuz de motive naționale pe unele compoziții decorative românești ale școlii de arte »Domnița Maria« din București. »Cred că astfel de tendințe nu sânt bune decât pentru a începe, pentru a determina o orientare dar nu trebuie sub nici un pretext, nici chiar sub acela de *artă națională*, să ne reîntoarcem la o *primitivitate*, care poate atinge *barbaria*.

În această lumină se prezintă aprecierea curentului de naționalizare a artei românești, apreciere venită dela artiștii, adânc cunoscători ai tainelor din domeniul vast și subtil al înaltelor arte.

Această capitală reformă e abia înă în fașe, și tocmai importanța extraordinară ce-l comportă, o va face să rămână mai multă vreme, o chestiune deschisă, ca una care numai cu multă înțelepciune va putea fi rezolvită.

Am socotit ca o imperativă și categorică datorie a noastră, să arătăm câteva păreri competente privitoare la această dificilă întrebare, păreri în măsură să contribuie la luminarea ei.

INFORMAȚIUNI

A R A D, 30 Septembrie n. 1910.

— Dl Octavian Goga oaspele lui Scotus Viator. Zilele acestea dl Octavian Goga a plecat din Drezda în Anglia și Scoția într'o călătorie de studii — de două luni. Dl Goga va vizita la castelul său din Scoția și pe cunoscutul apărător al națiunilor nemaghiare din Ungaria, pe strălucitul publicist Seton Watson (Scotus Viator).

Bine înțeles, că dl Goga, nu va înceta nici în răstimpul călătoriei d sale să colaboreze la ziarul nostru, trimițându-ne nu numai articole culturale și politice, ci și o serie

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welsmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hanyadi

de impresii din lungul și — importantul d-sale drum.

— **Contele Khuen la Viena.** Ministrul președinte contele Khuen Hédervary — după cât se anunță din Budapesta — va pleca la Viena, Duminică sau Luni dimineața, pentru a lua parte la serbările ce se vor da în onoarea familiei regale belgiene.

— **Goană după tricolor.** Cătim în »Libertatea« din Orăștie: Dl Ioan Iancu, proprietar și director de bancă în Bucium Poeni, a cărui caz l-am descris în numărul 37 al »Libertății«, (de unde l-a reproduș și »Tribuna«) — a apelat pedeapsa sa la vicespanul comitatului. Apelata l-a făcut o dl avocat Dr. Candid David din Abrud, care a scos foarte viu la iveală în recurs ridiculul din motivarea fibraiului, care negăsind pe capul cailor a trela culoare — galbână — a primit drept a trela culoare placa de nickel înclinat, care »de departe pare galbână!...«

Orice om care nu are cap în dungi, lua ca lucru sigur, că cei dela comitat nu pot întâri o pedeapsă care nu se întemelază pe fapte, ci numai pe cum l-se pare fibraiului! Vicespanul avea prilej a da semn că el știe pune dreptatea mai presus de orbla șovinismului de care a fost călăuzit deregătorul său, fiso/găbirăul.

Aș! El s'a dovedit îndoit de orbit de patimă decât subalternul său! El a asprit încă pedeapsa, dând dlui Iancu 5 zile închisoare și 50 cor. în bani. Și spune că:

»luând în mai deaproape cercetare judecata fibraiului, ca încheiere a acestei cercetări, pe temeiul motivării din judecata ace-luia« — asprește încă pedeapsa!

Adecă tot pe cuvânt că fibraiului l's'a părut că țina de pe nickel de departe se vede galbână și așa cu pantlica cea roșie și vânătă din părul cailor, ar da la olaltă cele trei colori româneșii!

Dl Dr. David a apelat la ministru patriotică judecată a vicespanului dela Aiud.

Vom aduce la timpul său știre despre hotărârea ministrului.

— Din Vințul-de jos ni-se scrie cu data: Ziua Crucii 1910.

Duminica trecută fiind plășă mare în Vinț, jandarmii au început de dimineața și până la amiază a desbrăca pe fetele și femeile din lâng de podoba tricolorului, ori unde l-ar fi văzut la ele. Le-au dus la cancelaria comunală și au luat protocol că cine-s.

Iar pe timpul leșitului din biserică au stat la ușa bisericii, ca să afie și să despoale de tricolor! Aci însă nu au aflat nimic. Căci o parte din acele femei ce-l purtau, au rămas în biserică până l-a dus satana de pe-ac, iar altele l-au coperit.

»Inaintăm spre pace, nu i vorbă«.

— Pentru că au purtat tricolorul în ziua de sft. Ilie au ajuns acum în Septemvre la judecată următorii frați al noștri din Olpret: Georgiu Radovan 60 cor. sau 3 zile arest, Flore Ciubăncan 30 cor., Aug. Petiș 30 cor., Iuonuc Pop 30 cor. — ori câte două zile arest.

— **Reforma serviciului voluntar în armată.** Din Viena se anunță; După-cum afă ziarul »Neue Wiener Tagblatt«, în instituțiunea serviciului voluntar de un an se va introduce o schimbare radicală care se va publica deja în numărul de mâne al monitorului oficial. Voluntarii de aici înainte nu vor mai servi pe cheltuiala părinților, ci cu toții pe cheltuiala statului. Vor fi datori să locuască în cazarmă și vor fi tratați la fel cu ceia/aii soldați.

— **Georgescu — redvivus.** Cititorii noștri își mai aduc aminte de un anumit Aurel Georgescu, motociclistul care voia să încunjure, acum cinci-șase ani, pământul. Românii din jurul Hunedoarei și cei din părțile Carașului au avut să sufere pe urma acestui aventurier care-i exploata. Le atragem atenția asupra împrejurării că tipul s'a arătat iarăși în Ungaria. De data aceasta spune că face studii etnografice, și a petrecut multă vreme la Români din Macedonia. Are și un teanc de fotografii cu el. Firește planurile de excrocherie nu l-au părăsit nici acum, și cine nu-și va deschide ochii la vreme se va căi pe urmă.

— **Incăierare sângeroasă la hotarele Persiei.** Din Constantinopol se anunță că la hotarele Persiei s'a trimis un regiment de pedestrași și un escadron de călărași ca să apere locuitorii satelor mărginașe de atacurile triburilor persiane răsculate. Zilele trecute s'a dat în regiunea Sapat între soldați și o ceată mai mare de hoți o încăierare sângeroasă. Hoții au fost fugăriți lă-ând pe câmpul de luptă 20 de morți și 16 răniți. Pierderea soldaților turci a fost 6 morți și 5 răniți.

— **Ingroparea lui Chavez.** După cât se anunță din Domodosola Joi după amiază a fost îngropat aviatorul Chavez. Carul funebru era încărcat de coroane din țară și dela prietenii săi și corporațiunile din străinătate. Cadavrul a fost binecuvântat de un preot din America care din înălțare era în Italia. La ceasurile două dricul a plecat spre gară însoțit de mireasa și prietenii defunctului, apoi diferite corporațiuni, membrii reprezentanței municipale și lume imensă de popor. Dricul a fost încunjurat din amândouă părțile de oamenii primăriei și de pompieri pe întreg parcul până la gară.

— **Victimele aviației.** O telegramă anunța ieri că la concursul aviației din Mühlhausen aviatorul Plochmann a căzut cu aparatul său și a fost rănit grav. Știrile de mai târziu spun că peste noapte aviatorul a murit, răpus de durerile îngrozitoare ale membrilor fracturate. Aceasta este a nouăsprezecea jertfă din anul acesta, în luptă ce se da între oameni și natură pentru cucerirea aerului.

— **Scandaluri în jurul Messinei.** De când cu catastrofa cutremurului dela Messina, lumea a avut parte de nenumărate scandaluri pe tema acestei catastrofe, cari luaseră proporții fabuloase — și se nădăduia că acum lumea se va pune de fapt pe muncă serioasă, dar un nou caz de excrocherie, cu mult mai mare ca cele de până aci, ține lumea în agitație. După cât se anunță din Roma, un consorțiu englez s'a oferit consiliului municipal să restaureze orașul în intervalul cel mai scurt pentru suma de 70 milioane lire, pentru care orașul va plăti patru și jumătate procente. Pentru petracări din partea consorțiului a fost trimis la Messina proprietarul ziarului »Daily Mail«. Când a înaintat ofertul comisariului guvernului, nu i s'a dat nici un răspuns și tot așa nu l-s'au rezolvit nici cele trei scrisori cari le trimisese pentru rezolvirea chestiei.

Într'o zi însă au venit câțiva domni la el, în numele consiliului comunal și l-au spus că pentru o anumită sumă de bani vor duce lucrul ca ofertul lui să fie primit. Ziaristul le-a oferit o sută de mil de lire, dar cei trei domni l-au cerut șapte milioane sub pretext că trebuie să miluiască o mulțime de oameni de mare influință. Englezul a cerut vreme de gândit, dar pe urmă a publicat încercarea de mituire într'un ziar.

— **Immormântarea unei nobile răposate.** Ni-se scrie: Luni în 7/20 Septemvre a. c. s'a petrecut la lăcașul de veci Iconia Musteș soția răposatului învățător Pavel Musteș soacra vrednicului protopresbiter al Buziașului Ioan Pepa. Răposata a fost o femeie cu inimă nobilă, aleasă, în urma cărei însușiri și-a atras respectul și stima tuturor cari au avut fericirea de a o cunoaște. Dovadă despre respectul și stima nutrită față de răposata în Domnul participarea multor străini din alte comune, dar cu deosebire a onorațiilor și a credincioșilor din comuna Doclin la actul funebru ce s'a săvârșit cu mare pompă de cătră preoții: Solomon Andreescu din Biniș, Pavel Drăgan și Teodor Șandru din Doclin, Petru Vuc și Nicolae Popovici din Bocșa și Ioan Bărescu din Surduc, pre cum și de cătră cand. de preot Aurel Simu din Petruța și învățătorii: Va-

sile Bojinca din Biniș, Nicolae Șola din Surduc și Emil Băiaș din Doclin.

Insușirile nobile ale răposatei în Domnul le-a schițat preotul Solomon Andreescu prin o cuvântare înduioșitoare, care a stors lacrimi din inimile ascultătorilor; scoțând dl preot în relief însușirea nobilă a răposatei de sprijinitoare a săracilor, ajutătoare și sfătuitoare a tuturor celor ce-i căutau sprijinul și-i cereau sfatul ei, cari virtuți i-au asigurat nemurire între consătenii ei, cari în totdeauna cu pietate l-și vor aduce aminte de »maica dăscăliță«.

Intristatei familii și cu deosebire neconsolatel Dnei Pepa fiei spre mângălere doliul și compătimirea dovedită de cătră credincioșii comunei Doclin, cătră maica lor sufletească, a cărei amintire o vor păstra o todeauna. Dumnezeu să o odihnească între aleși săi.

Un participant.

— **Sfințirea bisericii din Iiva-mare.** Curatorul bisericesc gr. cat. din Iiva-mare, vicariatul Rodnii, invită la sfințirea bisericii nou edificată, care se va îndeplini Duminică în 9 Octomvre st. n., cu următorul program; 1. Sâmbătă (8 Oct.), seara, primirea delegatului episcopesc și a oaspeților și încavartirarea lor. 2. Duminică (9 Oct.), îndeplinirea actului sfințirii; după care la ora 1 d. a. prânz comun în localul școlii centrale (3.60 cor. de persoană). 3. La orele 7 seara concert, dat de reuniunea de cântări din loc și reprezentanțe teatrale, după care petrecere cu joc (taxa de intrare 1 cor. de persoană).

Trenul sosește la Iiva-mare seara la orele 6.15. Pleacă dimineața la 6.15. Pentru încavartirare este a se adresa domnilor: Iuliu Ciorceriu, capelan și Onisim Săs învățător în localitate. Invitări speciale nu se trimit; cine dorește a lua parte la această festivitate este bine văzut și cu plăcere primit. Daruri pentru biserică nouă se primesc cu mulțămire.

Iiva-mare, 28 Septemvre 1910. Pentru curatorul bisericesc: Ieronim Stăvică, preot.

— **Simț muzical.** În comuna românească Ohaba-Mitnic. În ziua de rugă (sfința Maria mică) veniseră și niște voinicoși din Timișoara la o rudă a lor: Fiind rugă au venit și numiiți ca privitori. Au privit ei o bună bucată de vreme jocul flăcăilor, iar cînd să plece unul din coconășii merge la lăutar și-i întinde trei (3) coroane, spunîndu-i ceva. Lăutarul fiind internațional, pentru trei coroane îi face tot... Coconășul de jidov poruncise anume un: csárdás. Țiganul începu csárdásul. Dar, ce să vezi. Deja la primele acorduri feciorii se opresc și privesc mirați. Nu cunosc jocul. Peha Mitnic numai de csárdás nu se pomenește doar. Deodată unul apucă cetera lăutarului, zicînd: Cui cinți cîioară. Vrei să faci cheful lor (al acelor cu 3 coroane) cară-te cu dinșii. Alege, ne zici nouă ori le zici lor? Și țiganul începu o măzărîcă. »Coconășii« se retraseră cam cu frică și cînd erau departe unul zice cătră celalalt: »Milyen vad nép« (Ce popor selvatic). Ia să fi comandat coconul o »ardeleană« la Ungurii din Végvár că le rămăneau și ciolanele acolo. — »Drapelul«.

— **Muzeu anatomic parizian în Arad.** Care dorește să-și cunoască eul său și boalele corpului acela să cerceteze acest muzeu unde se pot vedea următoarele: Obiecte de studii științifice din viața corpului omenesc; corpuri omeneshi atacate de diferite; pește numit »amtioux lanceolatus«; limbricul; rîia; stomacul lui Mac Kinley (fostul președ. al Statelor-Unite) sfredelit de un plumb; Venus; Primele ajutoare la accidente; frînturi de oase; arsuri; scarlat; cozace; anghină; inimă atacată de rac; lepra; corcitură; desvoltarea omului; desvoltarea părților genitale; prințesa Anneta (vie) fără de mâni și piccioare cînd scrie, deschide orologiul, bagă ață în ac, cîntă la instrumente, mîncă cu lingură și furcuță, se mișcă și sare. **Scamatorul Indian.** Distracție plăcută. Rts. Minuni. Pot participa dame, domni și copii. **Ultima reprezentație se va da în 2 Octomvre 1910.**

— **»Balul costumat din Arad«.** În editura librăriei »Tribuna« a apărut o serie de 6 cărți poștale ilustrate, în culori, reprezentînd costume și grupuri dela balul costumat din primăvara aceasta. Bucata se vinde cu 24 fileri, seria de 6 bucăți 1 cor. 20 fil. + porto poștal 10 fil, recom. 35—45 fil.

Venitul curat se va adăoga la fondul »Reuniunii femeilor române din Arad« pentru zidirea unei școale de fete.

x **La croitoria universală.** I. Petrașcu, Sibiu — Nagyszeben, Strada Cisnădiei Nr. 30, Telefon 721. Se pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu șic, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, paltoane etc. Asemenea să execute pentru ofițeri și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit se află diferiți articli pentru uniforme: săbii, chipiuri, portofee, mănuși etc. Atrag deosebita atențiune asupra reverențelor preoțești, ce se pregătesc în atelierul meu, după moda cea mai nouă. Comandele se pregătesc în timp foarte scurt.

Dentist român în Arad.

VIRGIL MUNTEAN

Szabadság-tér Nr. 3. Lângă farm. Rozsnyay.

Dinți artificiali în cauciuc dela 4 cor. în sus. Coroane de dinți în aur 24 cor. Dinți cu șurub în aur și platină 20 cor. Poduri în aur și aluminiu, cari nu se pot scoate din gură, în preț cât se poate de moderat și în rate lunare. — — — Garanță până la 10 ani. Reparaturi la pieze făcute de mine se efectuează gratis. Celor din provincie se efectuează lucrările în aceeași zi.

ECONOMIE.

Amânarea târgului de vite din Săliște. Autoritățile comunale din Săliște anunță și pe această cale, că târgul de țară pentru vite, ce era să se țină în 4 și 5 Octombrie st. n. în comuna Săliște (c. Sibiu) din cauză de boală nu se va ținea.

— **Expoziție de copii în Sadu.** »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu« organizează Duminecă la 9 Octomvre n. 1910, în comuna Sadu o expoziție de copii pe lângă următorul program:

1. În scopul promovării stărilor igienice și a îmbunătățirii condițiilor de trai ale populației, »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu« va aranja Duminecă, la 9 Octomvre n. 1910, în comuna Sadu o expoziție de copii împreună cu distribuție de premii în bani.

2. Expoziția se va ținea în ziua amintită, începând dela 11 oare înainte de amiază și până la 2 oare d. a., când va urma premiarea.

Expoziția se va ținea în salele școlii gr. or. române.

3. La expoziție de data aceasta se primesc numai copii locuitorilor din Sadu cu vârsta dela 1 până la 4 ani.

4. Primirea copiilor în expoziție se face prin comitetul aranjator local, care va publica de cu vreme dispozițiile luate. Comitetul poate refuza primirea, însă numai din cauze binecuvântate. Despre copiii primiți se compune consemnare exactă.

5. Exponenții (mamele și îngrijitorii) sânt îndatorăți a purta înșși grijă de copil expus.

6. Se vor distribui 46 premii, în valoare de 200 cor. La aceste concurge Reuniunea agricolă cu 50 cor.; Comuna politică Sadu cu 50 cor.; Institutul de credit și economii »Frățietatea« din Sadu cu 50 cor. și comuna bisaricească gr. or. cu 50 cor.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 27 Septemvre 1910.

Prețul cerealelor după 100 Rgr. a fost următorul:

Orza nouă	
De Tisa — — — — —	21 K. 30
Din comitatul Albei — — — — —	20 » 60
De Pesta — — — — —	20 » 80
Bănăținească — — — — —	20 » 70
De Bacica — — — — —	21 » 20
Secară de calitate I. — — — — —	14 » 45
Orza de nutreț, calitate I. — — — — —	13 » 70
Orza de calitate I. — — — — —	16 » 55
Grâu nou — — — — —	11 » 35

La „Librăria Tribunei“ se pot procura următoarele manuale

Aprobată din partea Ministrului de culte și inst. Aprobată de Ven. Cosistor gr.-or. român.

Petru Popa paroh, Istorioare biblice din Testamentul Vechiu și nou. Pentru cl. III și IV cu 20 ilustrațiuni. 45 fil.

Dr. Petru Barbu. Catehism IV carte de religione —40

» » » Simple istorioare religioase morale —30

» » » Istorioare biblice —30

» » » » bisericesti —30

» » » » (1910) —30

Nicolae Crășmaru. Prelegeri metodice din istorioare biblice. Preparațiuni la întreaga materie de învățământ prescrite pentru clasele II III și IV ale școalelor primare, 74 lecțiuni cu harta istorică a Palestinei. 3—

» » Istorioare biblice, cl. III și IV. —40

» » Istorioare bisericesti pentru clasa V și VI. —40

Catehism —40

Din istoria biblică pentru școale elementare. Din liturgica bisericeii ortodoxe române (Cu două ilustr.) —24

Abc-dar carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții. —40

A doua carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții. —40

A treia carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții. —60

A patra carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții. —60

Carte de cetire pentru clasele 5-6 de Iosif Moldovan și consoții. 1.—

Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan pentru clasele 1-3. —50

Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan pentru clasele 4-6. —50

Gramatica română de Iuliu Groșorean Ed. II —40

Scrierile dlui Iuliu Vuia

(Aprobate de înaltul minister.)

Abc-dar ilustrat scris pe baza metodei cuvintelor normale Ediția VI. (1910) —07.

Abc-dar scris pe baza metodei sunetelor VII. —40

Instrucția metodică a metodei sunetelor VII —80

Carte de cetire pentru clasa II Ed. III. —36

» » » » clasele III și IV. —60

» » » » V și VI. —60

Curs practic de limba rom. pentru cl. 3,4,5, și 6 —60

Curs practic de limba maghiară pentru cl. 1, 2, 3, (Gyakorlati tanmenet a magyar beszéd tanításához) ed. VIII. —50

Curs practic de limba maghiară pentru cl. 4, 5, 6, (Gyakorlati tanmenet a magyar beszéd tanításához.) —50

Elemente de geografie și constituție. —60

Curs practic de aritmetică pentru clasele 2, 3, și 4 Ed. IV. —60

Curs practic de aritmetică și geometrie pentru cl. V și VI. —36

Curs practic de istoria Ungariei. —40

» » » istoria naturală. —60

» » » fizică și chimie. —50

» » » economie. —56

Carte de învățatură pentru ultimii ani ai școlii primare și pentru cursurile de repetițiune economice. 150

Curs practic de istoria literaturii române de Ioan Stanca. —40

Exerciții intuitive române maghiare de Ioan Vancu —50

Geografia Ungarie pentru școalele populare de Ioan Stanca. —30

Manual de gimnastică de Ioan Prodan. —60

Rugăciunile școlariilor, cântări bisericesti. —50

Tot la librăria Tribunei să mai pot comanda revizite de scris și desemn pentru școli și cancelarii. Caete pentru caligrafie română, germană, dictando și comput à 2, 4, 5, 10 și 20 fil. bucata. Caiete pentru desemn cu și fără puncte. Cerneală Anthracen, Writing-Ink, Princess-Ink, Király și Salon. 1 sticlă à —12, —20, —40 —60 1—

și 1-80. Tuș. Gumi arabicum. Condeie. Călimare Tampoane. Ceruze de peatră. (stile) Notițe de buzunar. Creioane. Gumi de șters. Tăblițe. Albume pentru cărți poștale. Albumuri pentru poezii și memorie. Bureți pentru tăblițe și mari și pentru tablă. Ceară roșie. Compasuri (Zircăle). Glazure Penale de lemn pentru păstrat ceruze, în formă de cutii.

BIBLIOGRAFII.

Va apare în zilele cele mai apropiate:

„La cărările vieții“

de Lucian Bo'caș,

un Volum elegant de vre-o 7 coale de tipar.

Prețul: 1 cor. 50 bani.

Se poate comanda dela Tipografia »Tribunei« sau dela autor în Budapesta, VII Zugló u. 16.

La Librăria Tribunei se află de vânzare:

Dr. Onisifor Ghibu: Ziaristica bisericăscă

la Români. Studiu istoric . . . 2.—

» Limba nouălor cărți bisericesti 1.—

» Der moderne Ultraquismus oder die Zwelsprachigkeit in der Volksschule 2.—

» O călătorie prin Alsacia Lorenă. Țara și școlle ei . . . —.75

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nîchîn și cons.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,

Arad, vis à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

BORSZÉKI

Borszék perla apelor minerale, remediu neîntrecut contra boalei englezești și a anemiei. Ca beutură recoriitoare neîntrecută, între toate celelalte ape.

Kardos Miklós, reprezentant și vânzător en gros pentru — ARAD. — Telefon: 647

Se găsește la firma Daniel Lajos » 98

Dür Kocsárd » 130

Éles Armin » 44

Färber Lajos și fratele . . . » 311

Nagy Farkas » 263

Fejér Gyula » 75

Hoffmann Otto » 598

Criinfeld Ignátz și alți. De asemenea în orice cafenea și cârciumă mai bună.

Credit pe ipotecă, pe cambiu

și pentru oficianți

mijlocește

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Caut un candidat de avocat

cu praxă pe lângă condițiuni favorabile.

Dr. Ioan Maior,
advocat în
Hia-mureșană, (Marosilya).

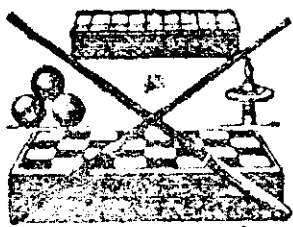
Krämer Károly

strungar

Făgăraș, Apaffy-utca Nr. 2.

Primește spre efectuare și reparare toate lucrurile ce aparțin acestei branșe, și recomandă neguțătorilor dopuri pentru buți, în orice mărime, pregătite din material excelent.

Ține în depozit în abundență mare totfelul de articlii pentru fumători, gherghefuri pentru lucrul de mână etc. etc.

Comandele din provincie se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Obiectectele admirabile.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălătul rufelor cu aburi, în ALBA IULIA - Gyulafehérvá. Széchenyi-u. (lângă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și ori-ce lucruri din branșa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

JOHAN GENSTHALER

giuvaergiu și ciasornicar, în Orăștie. Szászváros. Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Să fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede precis și ieftin. — Serviciu conștiințios. —

Ilustrate

- dela balul costumat din Arad, (și grupuri) buc. 20 fil.
- Vederi din Arad, buc. 6 fil. colorate, buc. 10 fil.
- Familia Regală și Princiară Română, buc. 20 fil.
- Dame frumoase, băieți și fetițe colorate, buc. 6, 8, 10, 20 fil.
- Palatul Tribunei, buc. 10 fil.
- Tărani, ciobani și țărance din România, buc. 16 fileri.
- Costume naționale românești, bucata 8 fileri.
- Comandele sunt a se adresa la **Librăria Tribunei, Arad**

Artiștii noștri, bucata 16 fil. : Peisaguri, buc. 10, 12 f.

Fond. în a. 1860.

NÁDER J.

măiestru

ARAD, palatul minoritan.

Ține în magazin cele mai excelente cuțite de buzunar cu tăș englez și Solingen, cuțite de bucătărie din oțelul cel mai bun ș. a. cuțite pentru curățitul legumelor, pentru tăiatul prăjiturilor, pentru carne, șuncă, salamă și cuțite pentru caș. Cuțite pentru măcelari și cârnățari, de junghiat și pentru curățitul intestinelor.

Pentru barbieri și frizeri: mașini de tuns, briciuri foarte fine, ascuțite, pre um și articlii mânătorii. — Recvizite de masă din Alpacca și pafcon, de prima calitate. — Ori-ce reparări de branșa aceasta precum și ascuțire, le execut în atelierul meu, instalat cu electricitate, pe lângă prețurile cele mai moderate. —

ANUNȚ.

În biroul advocațial al subsemnatului află aplicare imediat

doi candidați de avocat

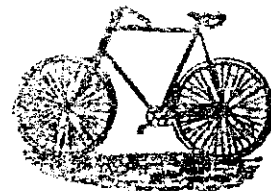
unul cu practică și unul începător.

Caut apoi și un practicant (scrietor).

Condițiile să mi se ceară în scrisoare.

Dr. Gheorghe Popa, avocat,
Buteni (Buttyin) cott. Arad.

Mașini de cusut pentru trebuințe casnice sau industriale, de cea mai bună fabricație.

biciclete și

gramofoaare

se pot cumpăra cu prețuri moderate

și plătire în rate favorabile la

Bodor Béla

magazin de mașini de cusut și biciclete la

Făgăraș, Str. Honvéd Nr. 11.

Fabricația cea mai bună de

PIELE

și de tăipl, fabricația proprie de partea de sus a ghetelor, în asortimentul cel mai mare, cu toată scumpețea se găsec cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de pele al lui

Gyöngy Sándor

BUDAPEST III., Tavasz-u. 1.

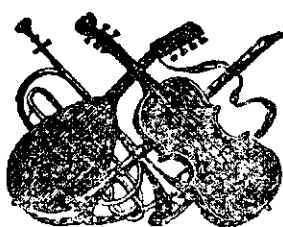

Distins cu diploma de recunoștință în anu 1904.

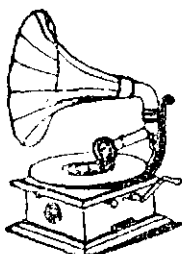
Catalogul ilustrat a prețurilor gratuit.

Babós Béla fabricant de instrumente muzicale în

Sibiu, (Nagyseben) Piața-mică 24.

Unicul fabricant în Sibiu. Cel mai ieftin și cel mai bun depozit de cumpărat pentru orice instrumente, precum: violine, țitere, clarinete, harmonice, și totfelul de instrumente de suflat din a'amă, etc.

Cele mai bune și mai ieftine corzi de violine. Mare depozit de Gramofoaare în diferite mărimi, precum și Scala-Record. Mare asortiment de plăci pentru gramofoaare cu prețuri ieftine. Comandele se efectuează prin trimiterea banilor înainte sau prin rambursă. Reparaturile se execută artistic și cât se poate de prompt.

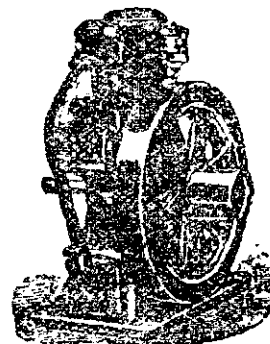
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. Atelierul special de reparat al renumitei firme:

Schmerek E.

Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14.

Primește tot-felul de reparări și transformarea motoarelor cu benzin, gaz și uleiu brut, absorbitoare de gaz, loco-mobile cu benzin și uleiu brut și Arlapuri p. trierat. Bastimente cu benzin, pompe-motor. Mașină de fabricat ghiață. Montări specialiste de mori cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articlii tehnici. Fișile magnetice. Unsoi. Material de condensațiune. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios

— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

„Zlagneana” institut de credit și economii societate pe acții în Zlagna—Zalatna. :: :: ::

Nr. 343—1910 E.

P. T. Domnule!

În legătură cu noua emisiune de acții, care s'a făcut la institutul subsemnat, direcțiunea a decis ca să convertească și acțiunile vechi, anume cari poartă numărul de 1—1000 și derivă din emisiunea veche, de oarece acestea blanchete de acțiuni sunt gata, venim prin aceasta a ne adresa st. domni acționari și în general cătră acei st. domni sau on. corporațiuni, cari au în posesiune aceste acțiuni, ca în termen scurt posibil să-și trimită toți blanchetele de acții vechi cu cuponi cu tot la adresa: »Zlagneana« institut de credit și economii, societate pe acții Zalatna, (comitatul Alsófeher), în schimbul cărora, vor primi alte acții noi, cari sunt deopotrivă cu cele din a II-a emisiune. Acei domni acționari, cari eventual nu sunt în posesiunea acțiilor lor vechi, îi rugăm să ne comunice adresa unde le au deposite, ca astfel să ne adresăm direct cătră depositari spre a esopera convertirea. Asemenea institutele de bani, cari au acțiuni de-ale noastre, ca gaj, amanet sau depozit, sunt rugate a trimite blanchetele cu cuponi cu tot la adresa susnumită și în schimb subsemnata firmă le va restitui blanchetele cu cuponi de acții convertite. Acțiunile trimise prin poștă sau prezentate personal, vor rămânea 2—3 săptămâni la institut până se va termina lucrarea scripturistică împreună cu ele. — Amintim mai departe pentru acei domni acționari, cari sunt interesați și în II-a emisiune, ca pentru bunul mers al convertirii acțiilor vechi, acțiunile din a II-a emisiune, li-se va estrada numai după terminarea convertirii acțiunilor din I-a emisiune.

Din ședința direcțiunei ținută în 10 Septembrie st. n. 1910.

»Zlagneana«

institut de credit și economii societate pe acții.

JOSEF JIKELI, Sibiu, str. Cisnădiei Nr. 47. — Telefon Nr. 190.

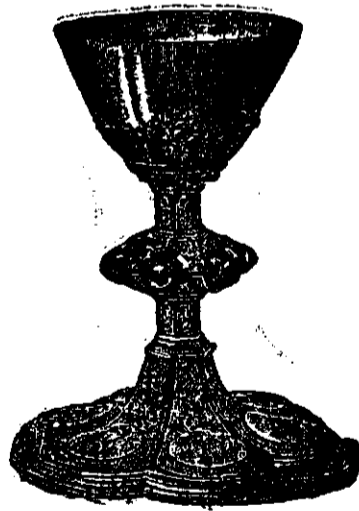
neguțatorie p. articli de sticlă, porcelan și metal; farfuri și blide înflorate, rame p. lcoane, globuri și lămpi, oglinzi țigle de sticlă.

Recomandă scule bisericesti:

Cupă și vas de botez; Potire argintate și pe dinăuntru aurite; Cădelniță; Căldărușe pentru apă sfințită; Candele de părete de bronz; Candele argintate; Cruci; Sfeșnice de altar și Candelabre.

Ieftin de tot: Candelabru aurit, pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob de sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot K 43—

— La dorință servește cu catalog gratis și franco. —

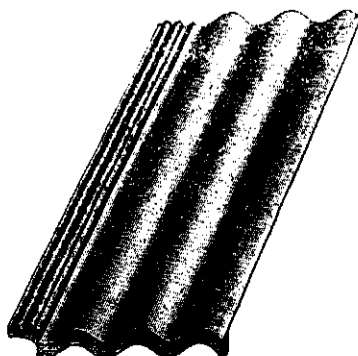

Telefon No 316.

Reiber István

antreprisă de betonare și pavare reprezentantul societății de asfaltare ung. pe acții în

— Timișoara, Gyárváros, Uri-utca No. 32. —

Primește lucrări de betonaj, pavări și tencuiri, pietrării, canalizări, și asfaltări. — Se vinde ciment de Portland și românesc prima calitate cu prețuri reduse și în orice cvant, la comande cu vagonul se transportă în condiții de plată foarte favorabile. La lucrări comunale și de biserici cele mai mari favoruri. — Prospekte de prețuri la dorință gratuit. Toate comandele să se adreseze la firma de mai sus.

Nou magazin de blănărie.

Am onoare a aduce la cunoștința stimatului public din loc și jur că, am deschis un magazin de specialitate, bine asortat, după cele mai moderne cerințe

În palatul contelui Nádasdy din Arad strada Forray.

Am în depozite: șaluri și blăni pentru femei, căciuli și mânșoane, apoi pentru stradă și haine de călătorie etc. Primesc din a: est ram orice lucrări noi și reparaturi, îngrijire pentru vară etc.

Scopul meu e să servesc on. clientele marfă și lucru bun, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cerind sprijinul on. public, semnez

cu distincă stimă:

Kovács Géza
blănar.

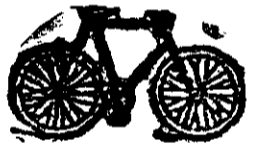

In magazinul de mașini de cusut și biciclete

Kalmár Mihály

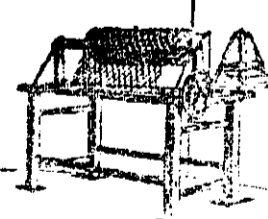
Cluj—Kolozsvar, Czertörö-u. 56.

se pot cumpăra orice mașini de cusut pentru gospodărie și industrie, deasemenea biciclete de plin echipate, plătinu lunar, în rate avantajoase.

O rugare modestă, care nu vă costă nimic oboseală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos.

Ziarul nostru roagă pe onorat public că la cererea prețurilor curente sau la ori ce cerere au cumpărare să se provoce că adresa firmei se ctit-o în Tribuna.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabriacă de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Prim lucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru impletitul de sirmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

— Premiat la 6 expoziții. —

Dacă voți să cumpărați mezeluri și șuncă
— din loc curat și pregătite gustos —

Să vă adresați :

către fabrica de măcelărie și cârnărie cu putere
electrică (fond. în a. 1879) a lui

LÁSZLOCKY TESTVÉREK

CLUJ—KOLOZSVÁR, Mátyás király tér 23. (Iparospalota)

unde se pot căpăta zilnic următoarele mezeluri :

Pariser	— — —	Cârnaț șuncă	— — —	Galantin de mai	— — —
Crinolin	— — —	Rollui șuncă	— — —	Masaie	— — —
Extra	— — —	Rusesc	— — —	Picior umplut	— — —
Caș de carne	— — —	Rollut rusesc	— — —	Mortadella	— — —
Caș cu măeș	— — —	Paranen	— — —	Gottha	— — —
Cârnați p. vâ:ători	— — —	Măieș rece	— — —	Mensel	— — —
Cârnați cu sl. p. vânăt	— — —	Caș roșe de măieș	— — —	Caș de limbă	— — —
Salamă de vavă	— — —	Pastete de mai	— — —	Săngerete cu slăină	— — —
Pastete de sânge	— — —	Rollui de pept	— — —	Limbă umplută	— — —
Caș de porc I	— — —	cu felurite umflături ș a.	— — —	Rollui de carne	— — —
Caș de porc II	— — —	cu sânge, mai, limbă.	— — —	Galantiu de v.țel	— — —
Cași de ur:chi	— — —	Tortă de carne	— — —	Pastete de ciuperci	— — —
Cartaboș n:gru	— — —	Cracovean	— — —	Pastete de mai de găscă	— — —

Comandele, atât cele din pro-
vință cât și cele din loc, se
execută prompt și în calitate
neexceptionabilă,

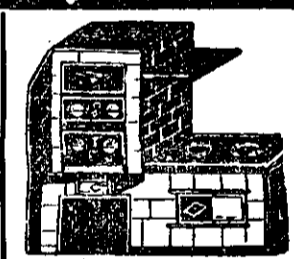
Recomandăm preparare pro-
pria, precum și șuncea de Cașovia
și Praga, carne fină, slănină
albă, afumată, ardeată, fiartă și
pentru unsoare și unsoare proas-
petă de porc.

Cărnuri proaspete, ș. a.
carne de vită, de vițel mare și
sugător zilnic carne de porc
și de miel dimineața dela orele
6—1 și d. a. dela, 3—8^{1/2}.

Zinti János
Buda, pest IV. Újotv. 79.
Imi lasz indrámeala a atrage aten-
țiunea on. publică asupra atelierului
meu de pictură de sticlă.
Ca specialist fac geamuri de biserică,
verande de lux pe sticlă pentru saloane,
verande și sufragerii.
Mai deparțe plumbuit de farti, gra-
vuri pe sticlă și rame de aramă, pre-
cum și alte obiecte în bransa aceasta.

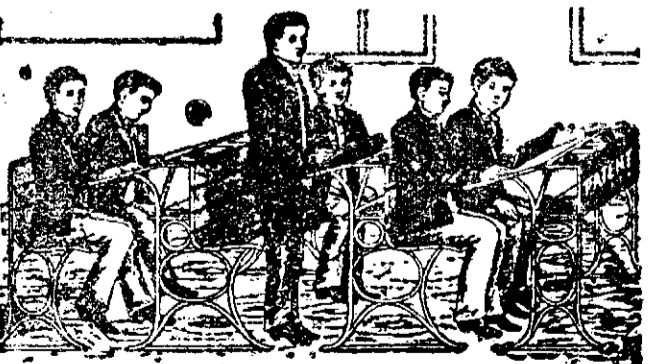
In atenția onoratelor dame!
In salonul de modă pentru
pălării speciale de dame,
deschis în Sibiu, Fleischer-gasse Nr. 7-9,
al d-nei **Johanna Jekeli,**
se găsec în bogat asortiment cele mai noi modele
de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e
liberă și neobligătoare, prețurile cele mai moderate.
Se primesc totfelul de reparaturi și transformări;
pălării de doliu se fac gata în 24 ore.
Se află în depozit tot felul de reticole, genți
pentru dame, moderne și prima calitate.

Zorger György

lăcătar artistic și pentru clădiri
Nagyvárad, Körös-utca 9.

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și reparaturi ca
scări, coridoare, cerdacuri, grillage,
câminuri, porți, ferărie pentru portale
și clădiri, deasemenea repararea și
prefacerea caselor vertheimiane etc.
aranjament pentru ————— rie de metal aranja-
măcelării și căsăpii, ————— mente pentru biserici
basreliefuri, strungă- ————— in execuție splendidă.
Desemnuri și prospecte se trimit gratuit.

Cele mai moderne
mobile de fier și aramă
și cele mai practice
**bănci higie-
nice de școală**
și mobilarea lo-
cuințelor, hotele-
lor, spitalelor și

a școalelor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se life-
rează numai de către firma

Bennhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.

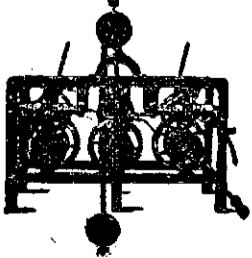
Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea
pietrelor și fabrică de pietrii monumentale
GERSTENBREIN TAMÁS és TARSA sculptor și mă-
iestru pietrar.
Atelierul central al magazinei: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate
proprie din : marmoră, labrador, granit,
sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József-út 25.
Biroul Central :
Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.
Filiale: Déva, Nagyvárad.

Ceasornice de turn

pentru palate, case comu-
nale, fabrici, locuțe private
regulează și aranjază mai favorabil:

Müller János,

Succesorul lui Mayer Károly
dela prima aranjare cu vapor
a fabricii de oroloage din :
Budapesta, VII., Tökoly-ut 52.
— (Casa proprie). —

Cataloge și specificări de prețuri trimit gratis și franco.

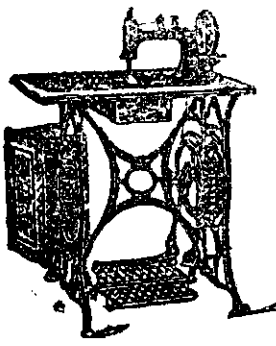
HOTEL SCHMIDT

HOTELIER GÜNDISCH M.

in
SIBIU—NAGYSZEBEN, BAHNGASSE.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public voiajor că am luat în Sibiu, hotelul și restaurantul binecunoscut Schmidt, la o sută pași depărtare de gară. Mă voi nizu să pot găstiga încrederea și deplina mulțămire a on. public voiajor. Camere curate, mâncări gustoase, beuturi bune și curate, mese de biliard, ofer un cămin plăcut. Iluminație electrică. Recomandându-mă în atenția onoratului public semnez

Cu distincție
stimă: **Gündisch M.** proprietarul hotelului Schmidt.

Mașini de cusut
și
gramofoane
cu plătire în rate.

Mare asortiment la:

Joan Kalenda
Oradea-mare — Nagyvárad

lângă biserica Holdaș. Telefon pentru întreg comitatul 245.

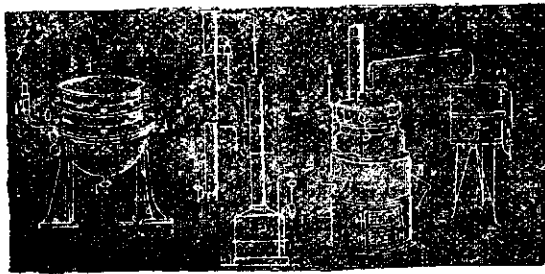
ALBERT LINDENFELD

hărăgar, Hodmezővásárhely, Toldi-u. 4.

Se recomandă pentru orice lucrări în acest ram, atât noi cât și reparaturi ca, cazane pentru fert rachiu, aranjamente pentru fabrici de spirt, căldări de spălat, turnătorie de alamă,

tigăi, paturi compoște, p.ue și instalații de apeducte pe lângă prețuri conven.

: Cumpăr aramă nefolosibilă pentru prețuri mari.

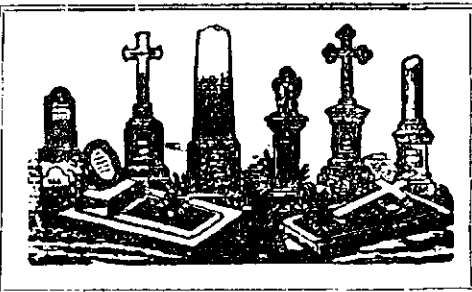

RICHTER și ZEPENEU

BISERICA-ALBĂ
— Szászky-ut 112. —

pietrari

— VÂRȘET —
Ferencz József-tér 23.

Recomandăm on. public din Vârșet și jur cele mai moderne

**MONUMENTE
MORMÂNTALE**

de granit negru suedian, sienit, labrador,

marmoră albă de Ruschița, trachit pentru cripte și pentru tot felul de zidiri.

Liferăm din piatrăria proprie tot felul de lucrări de branșa pietrăriei. Depozit de piatră de hotare.

Internat nou în Lipova-Lippa.

Se atrage atențiunea onoraților părinți că în anul școlar 1910—11 se va deschide un internat de băieți în Lipova, corespunzător întru toate cerințelor moderne, a cărui supraveghiere generală va fi încredințată directorului școalelor medii, iar supraveghierea învățământului, corpul profesorial, pecând a stării sanitare va fi încredințată medicului orășanesc.

Din cauza lipsei de spațiu în anul întâi se va primi numai un număr restrâns de elevi, din școala de comerț, civilă și primară pe lângă taxe moderate.

Prospecte trimite la cerere:

A Lippai Diák-Otthon Igazgatósága
Lippán.

= Atelierul de fotografiat a lui =

Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități pe pânze ori mătase cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, piața Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.

Referindu-vă la „Tribuna” veți avea favor în prețuri.

PRIMA FABRICĂ LUGOJANĂ DE CEMENT ȘI BETONIZARE INTREPRINDERE PENTRU EDIFICĂRI

Knott József

Fabrica:

în drumul Buziașului
în fața casei de vamă.

Cancelaria de zidire:

Telefon Nr. 119.

În fabrica mea sunt aplicați numai indivizii cei mai buni de lucru din capitală și mă rog, că precum până aci, așa și de aci înainte să fiu cercetat cu toată încrederea. Primesc toate lucrurile aparținătoare acestei branșe și susțin o magazină bogată de cement pentru țevii, sârme, trepte de piatră, vâlăe, petrii la hotare, sămănătoare, fundamente la cuptoare, cruci la morminte. — Primesc mai departe edificare și betonizare de poduri mai mari și mai mici, conduceri de apă, vaduri, padimentare de terase, prevederea pe din jos a pereților cu table de mozaic, precum și cu table de cement în diferite culori.

Vinderea în mare și mic a cementului
de Portland și Roman.

Pentru pregătirea și calitatea celor aici înșirate primesc și oferez garanție.

La dorință servesc bucuros cu planuri și preluminare de spese.